

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Practica Cancellariae Apostolicae Cvm Stilo Et Formis In Romana Cvria Vsitatis

Paulus, Hieronymus

Venetiis, 1572

Declaratoria super proponente seu vouente ingredi, & infra tempus
exeunte, non tamen vouente perseuerare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10350

laico dictæ diocæ matrimonium per similia verba cōtra-
xit, illudque carnali copula consumauit, dubitat tamen se
præmissorum occasione quominus cum præfato Io. in hu-
iusmodi matrimonio licitè remanere possit. Super quibus
p nos sibi opportunè puideri humiliter supplicauit. Quo
circa &c vocatis &c. & inquisita per te super præmissis di-
ligentius veritate, rē ipsam repereris ita esse prout superius
enarratur, dictum primum matrimonium inter B. & D.
præfatos contractum, nullum, & secundum inter eisdem
Io. & D. contractum, alio canonico non obstante, validū
fuisse autoritate nostra denuncies, prout iuxta casus huius-
modi successum fuerit de iure faciendum &c.

Declaratio super secundo genere affinitatis.

D I L. filius Ia. B. laicus, & dilect N in Christo filia, eius
in præsentiarum vxor, coniuges proponi fecerunt co-
ram nobis, quòd licet ipsi olim nullo eis canonico obstan-
te impedimento matrimonium inter se per verba de præ-
senti contraxissent, illudque carnali copula consummas-
sent: quia tamen certa prima Iacobi vxor, & certus Mariæ
prædictorum primus maritus dum viuerent tertio con san-
guinitatis gradu inuicem coniuncti erant, dubitant præ-
dicti coniuges indebitè impediri, seu aliàs in eorum statu,
& fama præmissorum occasione dispendiis affici, super q-
bus per nos opportunè eis prouideri humiliter supplicat.
Quo circa &c. Si vocatis, qui fuerint euocandi, & inquisi-
ta per te super præmissis diligentius veritate, rem ipsam re-
pereris ita esse, prout superius enarratur, autoritate nostra
nuncies matrimoniū prædictū, alio non obstante canoni-
co, validum fuisse, & esse, in illoque eisdem coniuges lici-
tè remanere posse, prout iuxta casus huiusmodi successum
fuerit, de iure faciendum. Dat.

*Declaratoria super proponente seu vouente ingredi, & infra
tempus exeunte, non tamen vouente perseverare.*

D I L. filius Crispinus clericus &c. cū nimio ex qua-
dam eius infirmitate fuisset mortis pauore concussus,
si eum

C A N C E L L A R I A E. 99

scum Deus ab huiusmodi infirmitate liberaret, domum aliquam fratrum ordinis minorum de obseruantia intrare velle, verbis affirmavit, & corporis per eum sanitate resumpta, domum &c. cum illo proposito, quod si asperitatem ordinis sustinere valeret, disciplinam profiteretur eiusdem, alioquin liceret ipsi ad statum pristinum remeare. Quanquam simplicitate ductus, propositum suum non fuerit protestatus, verum cum idem Crispinus propter sue complexionis debilitatem, præfati ordinis non valeat tolerare rigorem, ab eo, nulla facta professione, domum prædictam exiit, ac habitus eiusdem ordinis dimisso ad seculum est reuersus, in illoque sub timore Domini in statu clericali dies suos finire concupiscit: vnde nobis humiliter supplicauit, vt prouidere sibi super hoc paterna diligentia dignaremur. Quo circa &c. mandamus quatenus nisi præfatus Crispinus expressè vel tacitè professus fuerit, seu aliàs euidenter appareat, quod absolutè vitam mutaret, seu perpetuò in religione Domino seruire voluerit, denuncijs eundem Crispin propter præmissa ad regularem obseruantiam non teneri, prout de iure fuerit faciendum.

Et nota, quod rescriptum in forma, ea quæ de bonis, non extenditur ad futura, vt per Ioan. Ganfr in c. ad hoc. de rescri. & in dicta forma possunt trahi plures, quam quatuor: vt per Io. And. in c. cum in multis & Collect. in cap. sedes. de rescrip.

Cancellaria non dat literas appellanti propterea, quod impetrans non habeat speciale mandatum. Vide Archid. lxxxj dist Maximianus & Collect. in c. nonnulli. de rescri.

Committens vices suas, in totum commississe videtur: vt not. in c. super quæstionum de offi. de leg. & in c. si duo, eod. tit. lib. vj. tamen Cancellaria non admittit, nisi exprimat, quod iudex totaliter vices suas commiserit, qui stilius tam olim tempore Collect. obseruabatur, vt ipse no. in d. c. super quæstionum.

Et nota, quod vbi Canonicus impetrat pro iudice canonicatum, vel vbi aliàs causa suspensionis in rescripto aperitur, vel est nota, vt quia impetratur filius, vel pater pro iudice &c. Cancellaria non solet concedere literas: vt not. p. Collect.

Collect.

Collect. in c. cum P. de offi deleg. in j tamen casu vidi concedi, cum non sic faciliter recusetur canonicus, sæpe satisfacit magis parti aduersæ quàm alius, nec est suspitio valde vrgens, nisi allegetur in partibus, & interea subit expensas impetrans quas perdet si legitimè recusetur iudex. Ad quod faciunt no. per Io. And. in addi. Spec. tit. de testib. S. j. & in c. accedens, vt lite non contest. el. primo, & c. postremo. de appella.

Si petatur rescriptum contra hæredes eius, aduersus què est interpretatū rescriptum, Cancellaria solet dare literas: quanuis regulariter non soleat dare, vbi iudex, coram quo causa pendet, possit de iure cōmuni facere id, quod pars in rescripto petit, ad quod l. vnica de thesauris, dicit tñ Collect. in c. quia in causis. quòd si impetrato rescripto appellatur, & pendente appellatione moriatur impetrans, non datur literæ per Cancellariam etiã vniuersali successori absq; signatura Papæ Vide ad hoc not. in c. significate. de appel. & de rescript. significauit. & in c. quia. V.

Clericus in Cancellaria reputatur potentior laico. Collect. in c. j. de alien. mu. iud. cau. fac. Vide ad hoc quæ no. in tit. de censu in quinterno iustitiæ. & Rot. in nouis.

Cancellaria non dat literas captionis super debito ciuili. vide ad hoc in c. ex rescripto. de iureiur. & ita negauit et allegata consuetudine, nec per signaturam cōceditur, nisi fortè in debito camerale seu fiscali.

Super appellatione alternatiua, vel ad sedē Apostolicā dantur literæ per Cancellariam, & videtur tunc ponenda clausula, vocatis & c. non autem in appel. cause, nisi iudex deferret quo ad appellationem ad sedē. Faciunt no. p. Collect. in c. si duobus de appel. & c. dilecti per alios.

Victori appellanti propter expensas, dantur literæ. Vide Specu. de appel. S. in quibus. & Collect. in c. si duobus.

Hodie non seruat tanta seueritas in Cancellaria vt olim, videlicet, quòd non detur vnicū rescriptum super pluribus grauaminibus, ne vno tantū expresso delegatus nequeat de aliis cognoscere. Ideo narrantur plura grauamina, & datur super omnibus vnicū rescriptum. & vide de his Paul. de Eleaza in cle. appellanti & Collect. in cap. bonæ. de ap-
pel.

pel & not in cap cūm olim. de offic. delega.

Et nota, quòd quando sententia fertur lata cōtra impetrantem rescriptū, solet de stilo dici, in rescripto appellationis, sn̄iam promulgauit iniquam, quanuis iniquitas sit tm̄ re ipsa & non iuxta acta. Dicit tñ Io. Gantredi in c. vt debitus. de appel. stilum Cancellariæ habere, quòd vbi proceditur per viam extraordinariam, puta inquisitionis, ille contra quē fertur sententia si appellat, exprimit causam, vt puta si reus fuerit absolutus dicet actor, licet pro parte dicti talis intentio sua probata fuisset, & similia. Et si reus condēnetur, dicetur, cūm nihil contra dictū talem legitimè probatum fuisset. Faciunt ad hoc not. per Inno. in c. constitutis. el tertio, c. de appellatio. Et ita seruamus hodie in narratione super processu delegatorum, in priuationibus, & similibus.

Cancellaria non dat literas super compositione, vel arbitrio rectoris, nisi autoritas ordinarij interuenerit si agatur de iuribus Ecclesię. Vide in forma quinterni. tit. de arbi. & Collect. in c. ex multiplici. de deci.

Nec etiam dat confirmationem sententiæ latæ corā Ecclesiastico, tracto laico à clerico, nisi dicatur de expressa prorogatione, vel allegetur consuetudo, aut sit casus concernens forum Ecclesiasticum. Vide ad hoc Collect. in c. ad petitionem. de accusat.

Iudæus percutiens clericum, non incidit in canonem. vide Host. in summa de Iudę sed pōt per Ecclesiam aliàs puniri. Et ideo in rescripto super manuū iniectiōne ponitur clausula, vocatis &c. Nec etiam absoluitur à iuramento secundū ritum suum præstito, nec relaxetur ei si fuerit enormiter læsus. Sed tunc vidi poni in literis, quòd non obft iuramento per dictū Iudæum in dicto contractu, iuxta ritū suum præstito, admittat eum ad effectum agendi, vel restituat in integrum &c. Et hoc vbi aliàs Papa in causa Iudę, aliàs quàm ratione iuramenti Iudaici esset Iudex: nā si nō esset Iudex Papa, quia non ageretur super contractu usurario, vel aliàs forum Ecclesiasticū cōcernente, licet per Iudæum iuramento vallato non legi vnquam, nec audiui à Cancellaria fuisse cōcessas literas, nec ego dedi, nisi inter Iudæos

deos terrarum Ecclesiae. Quid autem de catecumino; an iniiciens manus in eum incidat in canonicum? vide Archid. de conse. distin. j. eos. Et vide Collect. in c. postulasti. de iud. ad praedicta & faciunt no per Bellame in quodam celebri consilio fundata super materia e gaudemus de duor. & vide etiam Durandum theologum.

Si sententia fuerit lata in curia, & dati executores, & appelletur ab eis in casu à iure permisso, Cancellaria non solet dare literas: quia semper posset sic appellari, & nunquam esset finis litium. Vide Collect. ad hoc in c. significantibus. de noui oper. nunciatio.

Solet Cancellaria dare rescriptum in forma, significauit, pro omni restitutione secretò fienda, seu satisfactione sup quacunque iniuria illata, etiam infamiae verbalis facti, vel scripturae, de quibus in c. quod dicam. xliij. q. iij. & in toto titu ad legem aquil ff. & l. j. S. iniuriam. & v. q. j. quidam & l. item. S. ait praetor. de iniur. & v. j. q. j. ex merito. & c. deterior. & v. j. quaest. j. sunt plurimi. Et ad hoc quod no glo. in c. si quis contristatus. xc. distin. & tex. xlv. distin. qui emedat, & c. de occidendis xxliij. q. v. & in multis aliis iuribus. Et datur praedictum rescriptum pro damnis, ratione iniuriae patri pro filio in potestate, & viro, vel sponso pro vxore, aut sponsa, non autem e contra. Et datur haeredi propter dana illata defuncto, vel cadaueri, aut expensas, ad quod Insti. de iniur. §. patitur. & l. j. ff. de iniuriis. & l. j. S. sed & si fortè. & faciunt nota in c. olim. de iniur. & c. j. eo titu.

Si tamen iniuriatus reniteretur recipere satisfactionem rationabilem, & moderatam, vide Hostien. in summa. de poeni. Pro iniuria facta clerico suo, non vidi dari literas Episcopo, nec formam antiquam: sed videntur posse dari, etiam si esset dissimilata per clericum. Vide c. parochianos de senten. excom. & quae habentur. ff. de iniur. & not. in c. si diligenti de for. competen.

Reductio ad arbitrium boni viri, committitur per Cancellariam super laudo lato à clerico, etiam inter laicos. Et dantur iudices, prout in appellatione. Vide Bar. in l. si societatem S. arbitratorum ff. pro socio. & in l. j. C. vbi, & apud quem. & doc. in c. quintaualis. & Ang. in disp. duo inuicè.

Secun-

CANCELLARIAE. 61

Secundum rescriptum dans formam super prima commissione censetur esse idem, sed pinguius concl. Rom. xxxix. de Bella.

De consuetudine Curiae, Cardinales possunt committere eorum auditoribus obseruationes terminorum, absque speciali mandato Papae vide Bella conclu. xliij.

Signatura contra ius, non est concessa Vicecancellario, Bellame. conclu. xlvj & lxxxj.

Commissio de procedendo, omissio grauamine, non tollit effectus grauaminis vide conclu. liij.

Ius quaesitum etiam super ordine iudiciario in partibus non est auferendum per stilum Curiae. conclu. lxxiiij.

Processus extra Rotam de partibus modicum valent, ibidem. Expressa in gratia debent probari, tacita vero non. Vide conclus. lxxvj.

Citatus pro interesse, & admissus, habetur pro principali. vide conclu. xc.

Lite pendente, potest acquiri nouum ius in possessorio, & petitorio. vide conclu. cij. & cccclix. & titulus de rescriptis in nouis.

Gratia, ante confectioem literarum, est informis, & sic non habet proprie esse. vide conclus. ix. & est regula Cancellariae.

Actus sunt indiuiduorum, non generum, ibi.

In confirmatione requiritur expressio defectuum specifica. cxvj.

Ius in re non potest ex pluribus causis queri. concl. cxxij.

Verbum ex certa scientia, non tollit expressam surreptionem. conclu. clviii.

Rectoria, & vicaria non possunt esse apud eundem. conclus. clxij.

Confessio in beneficialibus, non valet ad effectum ad iudicationis. conclus. clxxxiiij.

Ante acceptationem, gratia est conditionalis, & acceptatio praesumitur durare, & inualida potest ratificari, & acceptatio dat ius ad rem. concl. cclvij. & non recipit conditionem neque diem. ibidem.

Quae veniunt contra ius commune, & sunt secundum ius

ius commune, non strictè interpretantur concl. ccccviij.

Perinde valere, trahitur ad confirmationem. conclus. ccccxxxij nec inducit nouam prouisionem. ibidem.

Aequitas est perficere gratiam, quæ casu fuit impedita perfici. conclus. ccccxlviij

Non subintelliguntur tacita in gratia, quæ potuissent principem mouere ad difficilius concedendum ibidem.

Cōditio nunquam subintelligitur, quæ posset magis iustificare gratiam si neutri, nec alia qualitas ex qua euitaretur surreptio. Et plenè sunt narrandæ reliquæ facti inutilis in gratia impetranda ibidem.

Vicecancellarius dicitur minister Papæ limitatus. conclus. ccccclvi.

Per mandatum, de prouidendo, non causatur ius in re. conclus. ccccclxiiij.

Nec titulus habilis de futuro causat ius in re. conclus. ccccclxiiij.

Omnes causæ quæ sunt de iustitia, possunt committi p Cancellariam. conclus. dict. ij & conclus. xlviij.

Commissiones in curia latè sunt interpretandæ. conclus. dict. vj.

Reseruatio habet vim nouæ prouisionis cōcl. dic. xxxv.

Non præsumitur Papam tollere ius ad rem, nisi per clausulas tollentes, dict. lv. Et facilius est gratia de vacantibus in Curia, quàm extra ibidem.

Ad purificandum gratiam non est præfixus terminus ab homine, nec à iure conclus. dict. lxiiij.

Expectans in forma pauperum, ante purificationem non habet ius ad rem. dict. lxviij.

Non vitiat gratiam illius taciturnitatis, quòd ex narratis, & eorum forma principi debet esse notum. conclus. dic. xcviij. & in not. tit. de resc.

Sufficit tacita vel contenta narratio, aut inclusa, seu notoria expressio ad tollendam surreptionem, ibidem.

Præsumitur Papam non ignorare stilum, sed gratiã fuisse factam, iuxta stilum & regulas eius, ibidem.

Requiritur in impetratione, vt fiat mentio de iure competentis alteri, licet sub conditione, vel modo, quæ per impetrantem

trantem impediri possint conclu dict. xxxix.

Taciturnitas iuris, quod posset alteri competere, nisi preueniretur per impetrantem, non inducit surreptionem. consil dict. clij.

Consultus à quodam amico super regula Cancellariæ, de publicanda resignatione beneficii intra sex menses & c. An resignans, qui post terminum remanet in detentione beneficii & capit fructus, & ille in cuius fauorem fuit resignatum, sint tuti in foro conscientie. Credidi saluo saniori consilio, quod non: posito primo pro cōstanti, q̄ in veritate beneficiū nō vacet in casu dictę regulę, sed titulus sit penes eū, in cuius fauorē est facta resignatio, licet veniat resolvendus, & cassandus ipso iure in euentū, quo resignans decesserit in possessione, vel protius detentione beneficii resignati. Nā proculdubio resignans non est tutus, cū mala fide capiat fructus beneficii, in quo non habet amplius ius, quod per resignationē, seu renūciationē amisit. c. post translationem § rursus. de renuncia. & c. dilecto de præb. cum aliis iuribus, imò & possessionē dicti beneficii amisisse videtur, vt voluit Oldra consil. ccxxxvij. & per Rot de renunc. in nouis. nec nomine illius, in cuius fauorē est facta resignatio, non potest salua cōscientia capere, quia literis non expeditis eum qui. de præb. lib. vj. ergo & c. Ille autem in cuius fauorem est facta resignatio, etiam videtur esse in mala fide, siue capiat fructus, siue non: nam vbi capit, aut capit absque literis, & sic peccat per supradicta, & tenetur restituere fructus, vel concordare de eis cū ordinario, vel camera ar. c. sacro de senten. excommunicata. & c. pastoralis. de appellationibus. cum ibi nota. aut non capit quia nō vult infrā terminum dictę regulę expedire literas, siue publicare, cū possit. sed vult resignantē capere fructus quādiu vixerit aut ad aliquod tempus, & etiam peccat, quia non vult subire onus ad quod tenetur per acceptationē beneficii, & permittit alium, videlicet, resignantē capere fructus, & deseruire beneficio, in quo certō scit deseruientem non habere ius, & etiam impedit per eius negligentiam vel dolum, quominus aliquis tertius, qui expediret literas, ei publicaret & caperet possessionem, & deseruiret

E beneficio

beneficio si illud habeat. ar. no. in c. ex tua. & c. ad audientiam. & ibi Abb. de cle nō re. & no. in c. commissa. de elect. li. vi. ad quod fac c. quod semel de reg. iur. & in auth. de litig. S. omne & C. de emen. Iustin. Codicis. in fin. & quod not. Collect. in c. ad questiones q. fi. de fimo. & facit etiam tota materia de inobedientia legis positivæ fundatæ in ratione naturali, diuina, vel morali, quod censeatur peccare Ad q̄ vide Abb. in c. tua de vsu. & doct. in c. canonum

Bona quæ auferuntur damnato, non acquiruntur fisco de iure naturali, Bellame concl. vii. cxliiii & ita videtur quibusdam Theologis. Vnde considerarunt nonnulli, q̄ non teneatur quis, quanuis cōdemnatus de crimine, propter q̄ veniant bona etiam ipso iure publicanda fisco, in foro conscientie exhibere, & manifestare bona sua, sed possit illa celare, dummodo absque scandalo id fiat. & hoc arg. not. per Inno. in c. quia plerique. de immu. Eccles. & in c. sicut dignum. de homi. & l. fi. C. cum de iure naturali non perdat dominium illorum absque vero consensu Domini, propter crimen etiam non occultum. ad quod l. nihil. de regulis iuris. & l. in ambiguis § quatenus eo titulo ff. & not. per Archidia. in c. felicis & Bal. in tit. de feud. & Bart. in l. post contractum. Et per Abb. in c. cum non ab homine. & doctor. in aliis locis intelligantur in foro iudiciali, non autem in foro conscientie Sed cogita, quia delinquens, tacite videtur consentire in pœnam committendo delictum, & sic in amissione dominij, vt l. i. § bestias ff. de postulat. & ibi gl. in epistola inter claras § liquet C. de summa Trinitate. & videtur tex in c. impares. xi. quæ st. iii. Posses respondere, q̄ ille consensus nō est naturalis, nec proprius, aut verus, sed fictus, & civilis, ideo non obligat in foro conscientie, vbi non curatur de fictione in proprietate & præsumptione c. tua, de sponsa c. literas de resti. spol. c. à nobis. de sen. excom. el primo faciunt no. per Bal. in l. i. C. de Sacrosanct. Eccle. & xi. q. iii. c. sententia, sed tantum curatur in conscientia de vero interesse. sed in hoc casu fisci naturaliter non verè interest, cū nihil ei absit in veritate propter delictum, nā nil de suo perdidit, nisi q̄ delinquens censeatur eum, id est, principem, & legem contempisse delinquendo, qui contemptus

temptus iam purgatur per poenitentiam, nec quo ad Deū curandum est de poena exteriori extra id quod abest, vt dixi, nec obligatur quis in foro conscientie ad huiusmodi poenas, nisi ubi sequitur scandalum in non parendo principi vel legi, præsertim quando non delinquitur ex contemptu legis, seu principis, sed ex iracundia, vel calore concupiscentie, vel negligentia, vbi non censetur contemnere derelinquens, vt per Zab. in cle. eos. de sepul. & Collect ad quæ faciunt not per Ioan. And. in c. quanquam. de vsur & Cald. in Proc. Decret & Fed in consi & not in c. significasti. de homi. & in c. fraternitatis xii. q. ii & faciunt optimè not per Car in Cle pastoralis. ver. cæterum.

Vbi Papa concedit gratiam per supplicationē, vel aliàs & expressè, vel tacitè, vult q̄ dicta gratia nō valeat, nisi expediantur literæ, vtens effectu illius gratiæ literis non expeditis, non videtur tutus in foro conscientie. arg not in c. quia plerique per Innoc. Cū gratia prædicta dependeat tantum à sola voluntate Papæ & principis, quæ quidem voluntas potest per eum limitari per modum & conditionē tacitam vel expressam, quantum sibi placet, & potest ipse solennitates & formas, prout ei libuerit, ad perfectionem & esse dictæ gratiæ apponere Secus autem est in his, quæ de iure naturæ dependent à voluntate & consensu partium duntaxat, non superioris, vel principis, vt est in contractibus, & vltimis voluntatibus, & huiusmodi, in quibus ex sola voluntate partium valent contractus, etiam si per principem & iura positiua adhiberi debeant certæ solennitates. Et faciunt hæc ad quæstionem, quòd quis salua conscientia non possit recipere, aut soluere pensionem super aliquo beneficio Ecclesiastico assignatam, nisi literis expeditis, cū consensus partium non possit operari vltra consensum Papæ, seu principis, qui quidem princeps in hoc casu vult tacitè, quòd ad effectum perfectionis gratiæ, literæ expediatur, nam per signaturam censetur Papa facere gratiam iuxta stilum per Cancellariam limitandum, seu declarandum, & illa est tacita voluntas sua, vt vult Bellam. conc ccccxviii. de quo per Oldra. conclus cxxvi. & per Bald. in cap. i per quos fiat inuesti. & Mil. in versicu. gratia. & facit optimè

xx. regula Cancellariæ. Et sic necesse est, vt literę prædictæ conficiantur, & expeditur iuxta stylum Cancellarię, & dictis literis expeditis, tunc gratia dicitur habere esse suum. Bellam. conclus. cx. & in ea tunc ostenditur aperta mens principis, & expressa, sed in dictis literis pensionis ponitur de mente Papæ, postquam dictę literæ tibi præsentatę fuerint, &c. ergo ante præsentationem, & multò minùs ante expeditionem non potest exigi vel solui pensio. Credo tamen quòd in foro conscientię, si partes essent certę de expeditione literarum, quanquam non præsentarentur literę possent soluere vel exigere pensionem, cum tacita voluntas principis non excludat hunc casum, hoc est quòd velit necessariò literas præsentari, & non habere pro præsentatis, cum hæc presentatio sit inducta in fauorem partis soluentis & ne recipiantur pensiones super beneficiis Ecclesiasticis absque assignatione superioris, & volütate, de qua voluntate si mihi aliter constat quàm per præsentationem quo ad conscientiam videor esse tutus, dummodo, vt dixi, in veritate literæ sint expeditæ. Et idem videretur mihi esse dicendum in omni casu, in quo esset de voluntate principis tacita vel expressa, quod deberent literæ expediti, quod ante expeditionem, non posset quis vti eis absque peccato. Et sic in omnibus cõmissionibus gratiosis habentibus clausulam, vocatis, vel requirentibus informationem, aut cognitionem vel huiusmodi, vt est in dispensatione super irregularitate, & huiusmodi, qui requirunt aliquam præcognitionem de iure, vel ex stilo, & sic ex mente Papæ. Secus fortè in dispensationibus ad duo, & super defectu nataliũ, & similibus in quibus non videtur esse de mente Papę expressa, vel tacita, quòd dictæ literę necessariò expeditantur ad hoc, vt in foro conscientię releuent dispensatum, sed tantum vt non suffragentur impetrantibus absque expeditione, vt habetur in regula Cancellarię, de dispensationibus. Et verbum, suffragari, non videtur trahi ad forum conscientię, sed potius ad contentiosum, cum significet propriè aliquid repulsiuum & controuersiale. arg. not. per Specu. de adult. in fi & per doctor in rubric. de suffrag. C. Si ergo habenti supplicationem signatam super dispensatione ad duo,

duo,

duo, non moueatur lis. Neque obiiciatur de inhabilitate per aduersarium, neque detur ei de illa regula, videtur quod non expeditis literis possit illa tenere in foro conscientiae, cum mens Papae, ut dixi, fuerit grauare eum in euentum, quo ei moueretur controuersia per aliquem cuius interesset. Secus si absque contradictione possideret dicta duo etiam literis non expeditis. Et ita vidi quosdam doctores, & vnum notabilem, & eruditissimum praedicatorum tenere pro quorum opinio. facit glossa in cap. fraternitas. xii. q. secunda. & not per Bar. in l. sequitur. S. viam. Sed facit contra eorum opinionem principium dictae regulae, & verba, temere, & facere, in dicta regula posita, quare cogita, quia magis declino pro nunc in partem quod non sit tutus in foro conscientiae, & sic quod teneatur ad fructus restituendos Camerae nullo existente contradictore, deductis alimentis suis necessariis, & si quae vertit in utilitatem Ecclesiae, quam non dispensatus possedit, quia non habetur pro dispensato, ex quo non expeditis literas per supradicta. Sin autem viue vocis oraculo esset ei concessa gratia, vel quod sola signatura sufficeret, tunc bene esset tutus vtens gratia in foro conscientiae, cum appareat de voluntate concedentis non curantis expeditionem literarum, & ita videtur debere intelligi tex. & glossa in clem. dudum super verbo. de sepul. & glo in c. institutionis. xxv. q. i. quod gratia Papae verbo solo facta valeat, quando Papa hoc expresse vult, & ita quotidie practicatur in Curia. Postea dixit mihi quidam Theologus se credere, quod si mens principis volentis tacite, quod super gratiis per eum factis expediantur literae, & aliter non valeant, moueatur non propter intentionem vt melius examinentur in expeditione, sed tantum vt ex illa expeditione veniat ei lucrum, quod eo casu etiam non expeditis literis, ego possum vt gratia mihi concessa propter malam intentionem principis & iniquam, & si super hoc fecerit legem, esset iniqua talis lex, quia lex debet fieri ad utilitatem communem, non autem propriam. & facit pro dicto suo quod not. in c. canonum de const. & c. erit autem lex iiii. distin. & viii. dist. quae contra, & quia tunc excedit potestatem constituentis, quo ad Deum,

qui nō ligat nos ad parendū in foro conscientiae principī iniuste praecipienti, cū non dederit ei potestatem, iniquam legē cōdendi ad quod e qui resistit. xj. q. iij. & si is qui. S. Sed nolo intrare pro nūc hanc materiā, quia difficilis, & in dubijs cōstat esse parēdum principi, & praesumendū quod ad bonū finē fecerit legem, ex quo apertē nō est contra decalogū, vel bonos mores: per not. in c. ij. de maior. & obed. & in d. c. canonum. & xj. q. iij. non semp. c. Iulianus & c. Imperatores, cum alijs turibus. Et si est incommoda lex soluenti taxam, non est mirum, quia, vt ait Lilius, nulla lex satis commoda omnibus esse potest. Licet ergo interdum incommoda sit lex singulis secundū quid est, tamen commoda in communi, & ex alio respectu commodissima. Et satis bene nobiscum ageretur si huiusmodi pecuniae distribuerentur in eos vsus, ad quos destinatae sunt, qui vsus est cōmodissimus Reipublicae Christianae. In illo autem semper dubitavi, an constet esse veram opinionem. Innocentius & sequaciū, in d. c. quia plerique. quod vbiunque est tradita aliqua solēntas per iura positiua seruanda in contractibus & inuoluntaria contractum, si non seruentur, puta in alienationibus rerum Ecclesiasticarum & minorum, quod nihilominus si dictae alienationes fiant aliā legitimē sed nō seruata forma praedicta, quod emēs, & vendens sint tū in foro cōscientiae: nam videtur eos non esse tutos, cū nō sint domini rerum emptarū absque solēntate, & sic possideāt illa emptores mala fide. Item quia continuē stant in peccato detinendo rem emptā contra voluntatem, & praecipium superioris, qui potuit in huiusmodi rebus pertinentibus ad curam suam apponere legem, quā ei libuit: & cura factorum & spiritaliū pertinet ad eū, & per consequens bonorum pertinentium ad rē spiritualem, vel sacram, & sunt in continuo contemptu superioris, ergo in peccato, per not. in d. c. ij. & c. canonum cum alijs iuribus, maximē cū sit de mente doct. & praesertim Bald. in c. si quis per triginta si de veri. S. contra. quod quādo lex aliquid prohibet fieri propter aliquod valde equum & bonum publicū, & cōtra illud fiat, ligat in foro cōscientiae, & facit etiam ad hoc quod ipse notat in extrauagā ad reprimendā loquens.

de

de Macedoniano & Velleiano . & facit etiã optimè quòd sint in peccato not. per Abb in c. sacris. cum ibi not. de his quæ vi met. ve. cau. fu. Quare cogita. & quò ad materiam pensionum, credo etiã quòd si literæ nò presentarentur, nisi post duos, aut tres annos post assignationem, nihilominus deberent solui pensiones integrè pro tempore preterito etiã in foro conscientie, quanquam nunc fuerint expeditæ, cum illa cõditio, postquã tibi prædictæ literæ præsentatæ fuerint & cæt. non suspendit obligationem, sed solutionem & exactionem: vt in illo qui promittit & assignat ex nunc x. mensura super tali fundo suo, quæ tamẽ nò vult soluere donec merces suas vèdiderit, vel postquã creditor præsentauerit ei literas saluiconductus, & alijs huiusmodi exemptis, quòd nota ad practicam ad quòd l. his verbis. C. quan. dies leg. & quia fuit opposita dies seu cõditio gratia pñsonarij ad quòd l. si ita §. pegasus. de leg. ij.

Ad materiã cõtractus qui soluitur & violatur per mortem alicuius & Canthalia appellatur violarium: quia facilè perit, vt violæ, an sit licitum, vide quæ not. Collect. in c. j. de empt. & vend. vbi dicit, sed nunquid licet alicui emere redditus ad vitã suam. ita quòd salua cõscientia possit retinere? Dicendum quòd si verisimile est quòd emptor debeat recipere redditus magno tempore, & vltra communem valorẽ, vt cum homo iuuenis emit magnum redditum, hoc casu quia est verisimile, quòd satis vltra viuet, totum id quòd receperit vltra pecuniã quã dedit, sana cõscientia retinere nò põt, quia quodãmodo vsura est. in c. nauigati. de vsur. & facit, quia ratione incertitudinis licita est cõuentio, quæ aliàs esset illicita. C. de vsur. si ea. nec obstãt iura quæ vidẽtur simpliciter velle, quòd liceat ad vitã emere propter incertitudinẽ, quòd dicendum est verum esse, dum tamen data fuerit pecunia secundum probabilẽ modum contrahendi. Et ita refert Ie. determinatum fuisse. hæc Cin. in d. l. si ea. vide quæ colliguntur infra cap. ad nostram. per quæ fraude vsurarum cessante, aliud videretur posse dici hæc Collect. Et vide Anch. & Ioan. de Anan. post Innoc. in c. in ciuitate. qui tenet esse licitũ, quòd Roder. negat si redditus emanantur ad vitam emptoris. propter

votum captandę mortis, quo cessante nō esset peccatum. Et venditione violarij, vide vnam not. Cin. in l. si pater. ii. C. de inoffi. test. Et an appellatio e, vsufructus, veniant pē siones violariorum, allegari posset l. sancimus C. de donat. vbi videtur proprietas non vsufructus. Et videtur quōd si violarium quod emeram ad villam delegauero creditori meo, quōd soluens pensionem teneat illam prestare quan diu creditor viuat, nec morte mea finiatur, sed creditoris. vide not. in l. si vsufructus ff. de noua. per doct. Gallicanos.

Refert Ioan. Ganfre in c. ad nostram de empt & vendi. se vidisse dubitari in Cancellaria, quōd cūm quidā emisset quasdam possessiones appposito pacto, quōd vēditor aspor tando pretium posset post certos annos illas possessiones recuperare, & venditionem rescindere. Dominus Feder. de Senis iuuabat, & defendebat contractum non esse usura rium, sed alii tenebant contrarium, & ita dicit fuisse obten tum congregatis doctoribus, cūm apposita fuerit conditio contra naturam contractus, propter quod dicebatur non esse recurrendum ad coniecturas. Vide ibi per eum, & ad uerte, quia non loquitur in pacto de reuertendo.

Stante consuetudine, quōd Ecclesia habet lectum, qui cum funere ad Ecclesiam portatur, rector vult permutare ius lecti huiusmodi cum vno p̄dio, quōd perpetuō ad Ec clesiam pertineat, nunquid possit? Fed. arguit q̄ non possit fieri, quia simonia esset, tamen ius decimale permutari po test, q̄ est spirituale cum re temporali. de rer. permut. cum vniuersorum. Ipse tamen solus hoc non posset alienare de reb. Ecclesię non alie. c. i. lib. vi. cum si. non enim omnia quę sūt ratione se pulture sunt facta spiritualia, ut no. xiii. q. ii. clerici vide Collect. in c. relatum de sepul.

Duo tractauerunt de beneficiis permutandis adinuicē, & data fide promiserunt procurare dictam permutationē per superiorem, vel illos quorum interest, an possit alter pœnitere? Et si alter instet qui est paratus implere ex parte sua an posset alius compelli ad implendum? Et videtur q̄ non, cū talibus debeat cessare omnis pactio, & conuentio de pactis. c. si & no. in c. cum pridem cum si. & c. Fed. de Se nis no. contrarium, quia isti non simpliciter pacifuntur, sed
pro

mittunt inuicē dare operā & curare, vt hęc pmutatio ve-
 niat ad effectum per debita media, videlicet, per superio-
 rem, vel illos qui eam admittere, & quorum autoritate per-
 fici potest, q̄ de iure non videtur prohibitum. de rest. spol.
 c. ex parte. & c. venerabiles. de confir. vtil vel inutil. & facit
 quod not. de rescri ad audientiam. in glo. & de præben. si-
 gnificatum, cum fidei datio æquipolleat iuramento, quod
 quidem iuramentum debet seruari, nisi vergat &c. vnde
 postquam ipsæ partes adinuicem promiserunt ad curan-
 dum, videntur quantum in se est conditionaliter consenti-
 re, habito consensu superioris, à quo non possunt resilire,
 nisi fecerint quod in se est respectu habendæ voluntatis à
 superiore, & procurandi, vt conditio eue niat ad quam pro-
 curationem sunt obligati, non conditionaliter, sed purè,
 quæ promissio procurationis in hoc casu non videtur pro-
 hibita per supradicta. Et ideo post hanc promissionem, nõ
 est etiã amplius in facultate alterius resilire, sed superioris
 admittere, vel non. Vide ad hoc Collect in c. cum olim. de
 rer. permuta. Nihilominus cum olim fuissent petitiæ literę à
 Cancellaria super hac promissione, de curando & dando
 operam contra partem quam pœnituerat, fuerunt negatę.
 Credo propter fundamenta Hostien. Ioã. And. in c. quæ-
 situm. de rer. permut. Et dicit Innoc. in c. inter. de præb. q̄
 permutantes habent ius in beneficiis permutatis statim, q̄
 superior autoritatem interposuit. & vide Fed. quæst. xxvii.
 & Abb. in d. e. inter. vnde non tantum habet regressum p-
 mutans ad beneficium suum alio nolente permutare, sed
 etiam videtur quod possit nolentem permutare, seu resi-
 gnare ex causa permutationis compellere. Sed dictum In-
 noc. intelligitur, vbi sunt admittæ hincinde resignationes,
 licet non sit facta traditio possessionis. & vide ad hoc Fed.
 consi. clyi & omnino ad hanc materiam multas decision.
 Rot. tit. de renun. in anti. & de rer. permut. & quandam re-
 gulam Cancellariæ ad hoc.

Parochiani habent nominare rectorem Capitulo, & Ca-
 pitulum vnum de nominatis habet præsentare Episcopo
 quidam expectant ad præsentationem, vel collationem ca-
 pituli, nunquid tale beneficium cadat in gratiã? Dicit Col-
 lect. in

lect. in c. cùm dilectus. de iurepatro. quòd audiuit multos dicere quòd sic, cùm tale beneficium videatur esse de patronatu Quare &c. de præb. c. cum illis. in fi. & quia nominatio habet vim præsentationis, nec ius tribuit. c. nobis. tit. de iurepatro. de elect. cum terra. sed vbi Capitulum nõ haberet præsentare de nominatis, credit Collect. bene habere locum. Sed in casu nostro non est libera potestas præsentationum penes Capitulum, & sic non dicitur solidè patronus Quare &c. de resti. spol. pisanis & cum illis in fi. præiudicaretur parochianis, quibus Papa præiudicare non interdicit, nisi exprimat c. quanuis. & d. c. cùm in illis.

Inter duos nominatos, de quorum anteriori nominatione non constat, quis alteri debeat præferri, vide Oldra. consi. cexviii.

Quòd pensiones, quæ constituuntur & assignantur hodie super fructu beneficiorum, non sunt beneficia, neque habent effectum eorum, nisi in casibus expressis, videtur pbari ex definitione beneficij, & requisitis ad illud de quo per Oldra in quodam consil. & Anto. in reg. j. de reg. iur.

Et inter cætera est necessaria perpetuas, vt in c. pastoralis. vij. q. j. in gl. in c. vnico de capel. mo. lib. vj. quæ quidem cessat in his pensionibus, cùm extinguuntur lapso tempore quo impositæ sunt, vel per obitum recipientis Facit etiam definitio Matth. de monte Lau. in Clem. j. de sup. neg. prel. & gl. q. j. in summa. Item quia huiusmodi pensionem recipientes possunt illas remittere ad tempus, vel in perpetuũ, vel illis renunciare absque autoritate superiorum: nec tunc impetrantur, nec vacant, sed extinguuntur tanquam debitum pecuniarium per remissionem, nec requirunt residentiam, nec habent nomen tituli, nec illas recipientes habent vocem, vel stallum in choro beneficiorum Item in regulis antiquis Cancellariæ ponuntur vt diuersa in expectatiuis, nec examinantur per Cancellariam hi quibus pensio assignatur, vt solet fieri in titulatis. Si tamen assignaretur aliqua pars fructus alicuius beneficij pinguis non ad particulare commodum vnus, sed ad hoc, vt deinceps esset beneficium Ecclesiasticum dictum, fortè pensio vel portio, tunc bene esset beneficium, vt in c. conquerente. de cle. nõ
reli.

reli. & c. ex diligenti de simon. & xvj. q. vj. illud & q. v. possessioni. ij. quæst. ij. clerici & c. si Episcopus. & vide ad hoc not. in clem. si Romanus. de præben. & in c. postulasti. & c. ad audientiam de rescrip. & Clem. ij. de vita & ho. cler. & c. quantis de præben. lib. vj. ad hoc Rabar. in cap. constitutis. de relig. domi. & Ant. de Butr. & Bal. in d. c. ad audientiam. & not. per Castren. & Pont. in consi. & Rot. in antiquis tit. de rescrip. Et forma literarum satis ostendit non deberi pro beneficiis, cum plerumque fundetur, ne resignantes nimium dispendium patiantur, & sic exonerantur à titulo, & per consequens ab onere. Recipiunt tamē partem fructuum quasi tãquàm laici qui possunt recipere pro alimentis & victu vel statu decenter tenendo. & not. xxij. q. si. tributum. & xvij. q. ij. Eleuterius. & c. quanto de iure patron. & l. commodis ff. de re iud. & l. stipendia. C. de executi iudi. Faciunt hæc ad materiam, an pensio faciat incompatible sub eodem tecto cum beneficio, & an recipiens pensionem non intitulatam, prout sunt hodie, teneatur dicere officium, vel interesse processibus huiusmodi? Et ex his potest etiam determinari, an huiusmodi pensiones modernæ possunt redimi.

De regno Scotiæ seu rege dubitatur, an sit verus rex: vt per gl. xxxij. q. ij. & per Brixien. in reperto super versi. Rex. & appellatur regulus à glo. in c. venerabilem. de electio. & videtur olim fuisse subiectus regi Angliæ, vt patet in chronicis, & præsertim in historia, quæ dicitur Mappa mundi. & not. in cle. j. magistris & de eo fit mentio in c. cum dilectus de fid. instrumen. & c. sanè. de temp. ordin. & non videtur, vt patet in prouinciali Ecclesiæ Romanæ. Ista inter alia adduxi coram Reuerendissimo domino meo Vicecancellario, contra oratores præfati regis, contendentes de prelatione, cū oratoribus Ferdinandi regis Siciliæ siue Apuliæ.

An per affectationem secūdi beneficii sub eodem tecto, vacat ipso iure primum. Vidi, concludi, quòd non per not. in c. literas. de concess. præben. sed habere locum in materia monitionis, de qua in cap. referente. & c. præterea de præben. vide doct. in c. quia nonnulli. & c. si. de cleri. non resid. tamen Cancellaria expedit literas tanquàm pro vacante, & vide

vide Rot. in antiquis & latè Milum in repertorio.

Beneficium residentis in curia non promoti infra annum, dicitur vacare in Curia secundum. Collect. in c. Ecclesia de sortileg.

Præstâtissime doctor, cupit scire humanitas vestra perstrictissimè, & resolutissimè à tenuitate nostra, quid mihi videatur de gratiis p̄ literas Apostolicas concessis, p̄ quas cōmittitur constitutio & assignatio pensionis in partibus, an expirauerint, seu extinctæ fuerint per mortem Papæ concedentis illas re integra? Respondeo videri mihi non expirare, nec extinctas esse, cū teneam pro constanti, q̄ vbi alicui quanuis tertio, est quæsitum ius in re, vel ad rē, aut saltem officij iudicis imploratio per literas Apost. gratiosas, siue gratiæ sint puræ, siue in diem, siue cōditionales, tales gratiæ non extinguuntur per obitum cōcedentis, nec executorum iurisdictionis. seu potestas finitur Et propter eā idem credo in literis priuationis in forma iuris, cum prouisione alteri fienda: & in literis in forma, dignum & vnionum: & in literis accedens super dispēsatione ex defectu natalium: & fermè in omnibus quæ hodie emanant à Cancellaria. Et sit ratio, quia in omnibus his gratia est iam facta, non fienda, quanuis non executæ, cū quæsitum sit ius in re, vel ad rē, vel saltē ius implorandi officij iudicis, seu executoris. Hoc credo per no in c. si cui nulla. de præben. & c. si super gratia de offi. deleg. lib. vj. quanuis glo. & quidam doctor. fortè non satis practici, aut parum aduertentes ad stilum Cancellariæ modernum, & illius temporis exemplificent mandata de prouidendo dici gratias fiendas, & non factas. Cū fiendæ sint, vbi ius non est quæsitum alicui modis prædictis, sed est concessa facultas. Sed potestas ad contemplationem seu fauorem tertij, esse voluntarium ministrum, siue mandatarium gratiæ fiendæ illi tertio, vt puta, si Papa intelligens aliquem scholarem studuisse in aliquo studio longo tempore, & esse sufficientē ad gradū doctoratus, contemplatione, seu fauore illius scholaris det alicui personæ facultatē, siue potestatem doctorandi illū, nō tamen mandat, vt requisitus id faciat, seu facere tenetur: nam in tali vel simili casu expiraret gratia per obitum cōcedentis

cedentis

cedentis te integra cum non sit propriè mādatum, nec aliquod ius quęsitum illi doctorando, nec etiam ipsi commissario, cuius contemplatione, seu fauore non fuit data ei à Papa prædicta facultas, seu potestas doctorandi illum. Et verbum, mandatum, ibi in § secus. capitur pro committitur, seu facultas datur, vt declaratur in principio. d. § & etiā verbum seu fauore, declarat non esse propriè factam gratiam illi doctorando. Et ita esset in similibus casibus, si hodie Papa illo modo antiquo scriberet, & ita resoluo me in hac malè exemplificata, & ideo intricata materia dictorū capitulorum, visis omnibus scribentibus super eis. & Oldr. in consi. & decis Rot. in nouis quæ videtur facere differentiam inter mandatum de prouidendo de beneficio vacante, aut vacaturo, non quoad durationem gratię, sed quoad durationem potestatis executoris, vt in vacaturo non dureret, nec quando committitur causę cognitio vnā cum gratia. Et bene valeat præstantia vestra. Et vide Bellameram in quodam consilio, qui videtur dicere consona prædictis.

Concurrentibus duobus magistris in Theologia, cęteris paribus, in quodam beneficio, quorū magistrorum vnus erat prædicator, & valde eruditus in doctrina Theologię concernente partes iustitię, & curę animarum, & cōfessionum, & sacramentalium, & aliis materiis mistis cum iure Canonico, & concernentibus vitam actiuam. Alter verò de Trinitate, & de natura Angelorum, & Metaphysicibus, & aliis subtilitatibus. Vidi, concludi esse præterendum primum, per nota. in c. nisi cum pridem. & in c. cum sit ars artium. Facit iudicio meo c. quia nonnulli. §. sancimus. ibi præsertim. & c. super specula. ibi ad iustitiam de mag. & c. cum ex iniuncto. de hered. & inuenies multa iura in decretis ad hoc, & faciunt nota. in capitulo inter cętera. de offi. ordina.

Quòd exigentes talias, gabellas, & vectigalia, quę sunt precisè pedagia, & guidagia, non sint ipso iure excommunicati. Vidi, concludi inter doctos viros, cum c. quanuis. & Cle. presentis. extendi nō debeant, sed in aliis exactionibus remaneat dispositio. cap non minus. & c. aduersus. & aliorum iurium Decretalium, &c. Quanuis Petr. de Ancha. & qui-

& quidam alii videantur aliud sentire, exponendo pedagium pro omni vectigali, seu portio: cum tamen gl sentiat pedagia & guidagia, & salinaria esse species vectigaliu, nō autem esse idem, & ideo dispositum in vna specie non extenditur ad aliam, & multò minus ad genus. Facit optimè forma Cācella in tit. de pedagogiis for prima quinter. de iust. ad primam opinionem. & ita obseruamus. & vide Bald. in rub. de hæredit.

Quòd Papa non possit legitimare filium regis non recognoscentis superiorem, tenet l mol. in c. grandi de suppl. negl præla. in præiudicium alicuius de sanguine regio, ad quem pertineat de consuetudine successio in regno. Nec obst. not per Bar. & alios in l gall § & quid si tantum de li. & post quia habent locum in aliis personis: quibus licet de primo suo liberè disponere, & non in rege, quia nō potest absque causa auferre successionem illis de sanguine suo, facit apertè contra hoc dictum tex. in c. per venera. vbi Papa legitimauit filium Regis Franciæ, quod non potuerat esse absque præiudicio illorum de sanguine Regio. Sed vide Iacobum Ciionem Episcopum Illerden doctorem Cathalanum in d. c. super verbo gratiam, qui dicit, quòd rex Franciæ habebat filium ex priori coniuge, vt ait apparere ex antiquo Decretali.

Prædictus Episcopus Illerdensis, in c. fraternitatis. de frigid. narrat, quòd tempore suo fuit quidam homo in Cathalonia tantum potens in re venerea, quòd qualibet die cognoscebat exactè vxorē suam triginta vicibus, quę vxor secretè recurrit ad regem Aragonum, qui vocato viro, confessus est ita rem se habere: vnde mandauit ei sub pcena capitis, ne amplius quàm sexies in die vxorem suam cognosceret: ne, vt ait, mortis periculum mulier incurreret. Sed de potentia viri non tantum mirari oportet, quantum de querela vxoris. Vnde illud, Et lassata viris nondum satiata recessit. Et Prouerb. xxx c. Tria sunt insatiabilia, & quartum quod nunquàm dicit, sufficit. Infernus, & os vuluz, & terra quę non satiatur aqua, ignis verò nunquàm dicit, sufficit.

An si legatum pro pia causa efficiatur caducum, vel quasi,

quasi, remaneat penes hæredem simpliciter, vel debeat cō-
uerti in aliam piam causam. Vide Guasquinum doctor.
Cathalanum quæst xxxij in quæstionibus suis. & conclu-
dit quòd non, sicut in alio legato caduco. Adde nota. per
Bar. in l pater S. Tusculanus. de leg. iij.

An appellatione parametorum intelligitur suppellesti-
lis? Guasquinus quæstio iij. tenet quòd sic. videtur mihi in
digesta decisio, & remittenda ad theoricam. l quod labeo.
de sup leg & l. vniuersorum. & l si seruos. de pign cū simi.

Franc de Maronis, in iij. lib. sententiarū, super August.
de Ciuitate Dei, ait, quòd in tota sacra scriptura non repe-
ritur, quòd fœmina vnquam successerit in regno, in aliis
autem hæreditatibus sic. vt patet Numer. xxij. & xxvij. c.
Ego in Iosepho legi, Alexādriam clarissimam Reginam
regnasse in Iudæa etiam viuentibus filiis: sed ibi videtur
fuisse ex voluntate testatoris, & consensu filiorum, non vi
successionis debitæ, Lege Ioseph. lib xiii antiquit Iudaicæ.
Imo videtur cum maiore filio conregnasse, vt videre licet
in eodem autore li j. de bello Iudaico. vide Bal in l. in mul-
tis. de stat homi.

Licet tutela impuberis finiatur captiuitate. vt Institu-
tibus mod tut finian. S. item finitur tutela secus tamē in
cura adolescentis. Ita tenet Guaschi Cathalanus in quæ-
stioni. suis. quæstio clxxxij fundat se, quia ille principaliter
datur personæ, iste verò bonis Facit pro dict curatore, P.
captiui in Tunitio, & gestis per eum.

Ioan de Seifello doct. Gallica in Apost. egregij patricij
Petri Iac. de Montepesulano, super titu. de statu Cu. Rom.
damnatus hanc vastitatem, & in-tricationem opinionum
quę multiplicatæ sunt in iure nostro, dicit pernecessarium
fore, vt fieret noua reformatio, tam in iure ciuili, quàm Ca-
non. & reseruat is argumentis disputationum, & subtilita-
tibus, & varietate opinionum fierent nouę decisiones per
electionem alicuius, ex illis opin. Et quòd fieret noua ædi-
tio iurium magis conueniens isti seculo quod fluxit post
illa antiqua iura, maximè circa substitutiones, transmissio-
nes, sutiones, præteritiones, in quibus iura Romana ma-
gis cōsiderasse videntur acumina, & vtilitatem, quàm præ-
sumptam

sumptam

sumptam mentem defuncti. Item circa interdicta, & actionum varietates, & testamentum diuersitates, captiosas, & inutiles Item circa seruos, & officia iam abolita in tribus libris. C. Itē circa seruitutes, in quibus est mera subtilitas potius, quàm æquitas, aut ratio vrgens. Item circa publicę honestatis iustitiam, & redditionem, & non exactiorem debiti coniugalis, & circa matrimonia viderentur immutanda multa, & quòd quis posset esse hæres ad tempus & decedere intestatus pro parte, & quòd intricatio bon. pos. contra tab. & sec. tanquàm pœna pueris tolleretur, & quòd ieiunia non obligarent sub pœna mortali, sed darentur indulgentię ieiunantibus. Item quòd summus Pontificatus non esset perpetuus. Et super ingressus religionis, quòd nõ obligaret vsque ad xxj. annum, nec matrimonij cõtractio absque copula. Et circa compaternitatem, & varietatem religionum, & quòd Abbatix vel huiusmodi non essent dignitates, nec committerentur eis causę, & quòd omnes legendę sanctorum Apocriphe tollerentur, & quòd ordo Antonistarum extingueretur & applicaretur Militiæ sancti Ioannis Hierosolimitani. Et alia quædam reformarentur, vt ibi per eum, quòd paucissimis daretur facultas interpretandi, aut glossandi. Et quòd interpretata non redigerentur in scriptis, nisi eorum qui lōgo tempore practicassent, aliàs credit rem venturam in tantam confusionem, quòd nihil haberetur liquidum iudicantibus. Vnde vt dicit, timens ipse hanc immutationē, & cupiēs consulere nomini suo, post xxx. ann. exactos, in exercitio iuris, scripsit librum de natura animalium, existimans illud opus fore magis duraturum, quàm scripta iuris: sed an illud opus durauerit, ego ignoro. Non inficior tamen, quòd scribētes res naturales, historiam & medicinam, certiozem perpetuitatē sperare debeant, cūm huiusmodi scripta cuiunque nationi, & religioni, ac tempori, vtilia sint, & placeāt, præsertim si sale eloquentię condiantur. Sed quid dixisset prædictus doctor, si vidisset tot libros post tempora sua fuisse à centum annis citra in vtroque iure æditos? Et vide Zabara in c. nobis de iurepat. ad hæc & Ias in operibus suis

Cum in ciuitate Neapolis quidam ex nostris Cathala-

nis

nis reliquisset in testamento libertatem cuidam seruo suo nigro post quinquennium, & fuisset interrogatus an quinquennium inciperet à tempore conditi testamenti, vel mortis testatoris, dixi, quòd de hoc erat casus not. in l. qui duos §. si ff. de manu test.

Quod filius familiars rixosus possit inuitus emancipari à patre, casus est secundum Iac. de Infula. in l. quidam cum filio. de verb. oblig.

Seruus stipulatus alternatiuè illis, aut illis dominis suis, nihil agit ratione incertitudinis casus est no. in l. cū seruus. §. & si non duo de stip. ser. allegauit sæpe ad materiam incertitudinis. & l. duo sunt Titii.

Si seruus stipuletur x quando erit sui iuris, alienatus nihilominus acquirit domino cuius erat tempore stipulationis facte, in l. si de stip. ser. est tex not. allegauit contra monachum, qui stipulatus fuerat à quodam consanguineo centum libras quando translatus fuisset ad ordinem Canonorum regularium, tamen videtur nunc mihi exactius cogitandum, an deberentur primo vel secundo monasterio, tunc credidi per illum tex. deberi primo.

Ad validitatem statuti dantis licentiam depredandi cū allegaretur Bal post tex no. in c. i. de milit. vafal. qui con. est. dixi intelligendum Bal. iuxta terminos illius tex. videlicet, ex iusta causa propter defectum iustitiæ, vt in repræfaliis, per not. in gloss. in l. nullus. C. de Iudæis. & eorum que no. Abb. in c. cum non ab homine. de iudi. & in l. ait prætor. §. si debitorem, de his quæ in frau cred.

Quantum tempus dicatur vetustum, vide gloss. quod xl. anni in l. ius. de fund. patrimu. libro vndecimo & in l. si. de fun. rei priua. de longæuo. vide capitu. cum consuetudinis. de consuet.

Non dicitur quis morari posse in loco vbi sine pudore, & verecundia morari non potest, neque ad illum locum posse accedere, qui non potest adire locum absque verecundia vide gl. in c. an ille q. fratrem domini. & vide et gl. in l. si. §. si scenerator. quòd met. cau. iuncto tex. facit materia. l. nepos. de verbo. significatio. & quæ not. in cap. vt iuxta. de offic. ordin.

F Cùm

Cùm esset quæstio inter duos scholares Peruffi, an affinitas & incestus inter affines esset de iure gentium, allegauit quòd sic, text. in l. fin. §. fin. de cõd sine caus. & l. fin. de rit. nup. quod facit ad multa, & parificatur consanguinitati. vt l. adoptiuus. §. j. cod. tit. facit pro compositionibus datarij.

Materia de bonis vacantibus non habet locũ in rebus habitis pro derelicto. l. j. nec in casu aut. omnes peregrini. C. cõmun. de succes. nec in l. cornicularij. de appar. præfect. p̄tor. nec in feudalibus, vt not. Petrus Iacobi. doctor Gallicus, in tit. de cõdition ex moribus. Vide ad hoc cap. ij. de feudis. nec in rebus inuentis vel thesauro. vide Bertrand. de Ocreo. l. j. de naufrag. & de thesauris quòd glo. in rub. de bon. vacan.

Quærebatur Romę, an emptor rei hypothecatę teneatur euincenti per hypothecã de deterioratione rei absque culpa sua facta? Dixi quòd non, sicut ecõtra liberatur præstando primam æstimationem; vide. l. in his. de præd. & omni. re. nauicul. libr. xj. & l. fin. de censi. & censito. & facit l. Paulus §. domus de pigno.

An post didicita testificata, si testes nisi se nescire, vel nõ recordari possunt testes alij p̄duci. Pater meus dõ. Iacobus Paulus doct. optimi iudicij, & celebris doctrinæ, in prouincia nostra solebat distinguere, aut ille qui volebat produxit testes illos, & tũc aut ipsemet in eadẽ instantia, vel causa appellat. vult alios producere, & nõ potest propter timorẽ subornationis. quia videns se nõ probasse, facillè subornaret alios ad probandũ deducta p̄ se. Aut est ad uersarius, q̄ velit producere, & videtur quòd possit admitti ad producendũ, cùm nõ assit timor subornationis, cũ si nollet alios producere nõ esset sibi necessariũ, cũ id quod per eius aduersariũ producentem probandũ erat, minimè fuisset probatum, & ita intelligebat Bal. in cap. si enim domino quid sit inuesti & hæc distinctio dicitur obseruari in multis Curijs.

An lucrum quæsitũ per filium fam. ex peculio castrẽsi censeatur castrense vel aduentitiũ, & quòd partim censeatur castrense, & partim aduentitium faciunt not. in simili vide-

li, videlicet, de lucratis ex peculio pfectio i l. cū oportet. de bon. liber p Bart & Bald not. in l. qui cōtra de iurepat. & l. queritur & l. in seruitute S. si patroni. ff. de bon. libert. In contrariū verò q̄ censeatur castrēse, monēt vrgentissi- mē text i l. pater. S. si seruus & l. hereditate S. j. ff. de castrē. pecul. & l. j. C. de castrē. pecul. libro xij. in quibus ponde- ratur mediū ser instrumentū, cum quo res querit cogita.

Aduerte, q̄ quanuis regulariter in cōtractibus non ha- bet locum ius quēsitū, tamen videtur valere vbi aliquid esset concessum duobus quandiu ipsi vixerint: nam in ta- li casu, etiam post ius quā situm habet locū ius accrescen- di inter eos. Vide text in c. vnico. de duob. fun. à capit. in- uest. Facit ad restringendū materiam l. si mihi & titio. de verb. oblig. & accidit de facto, & solebat dictus pater meus etiam allegare illum text ad limitationem Bart. in mate- ria l. hæredes me S. cum ita. ad trebel.

Cū quæreretur in ciuitate Nepesina, an si ordinarius qui delegauit causam vni, cōmittat illā alij, non facta mē- tione de litispēdentia vel prima cōmissione, posset opponi de surreptione? Dixi quòd Collect. videbatur tenere, quòd sic in c. ex literis. de offic. deleg. & vide not. in Clem. ij. de offic. ordin. & per Bellam post alios, in c. cū in multis. de rescript. & decis. cccxij & not. per Specul. tit. de remis.

Iudex, referens, vel secundam iussionem expectans, non incidit in pœnam rescripti. Vide Collect. in capit. li- cet de offi. deleg.

In quadam terra patrimonij, cū quidam mandasset cuidam consanguineo suo fieri certa maleficia & dama- na in armentis & bouis cuiusdam inimici sui, & ille no- luisset exequi, sed mandasset certis amicis suis vt illa suo nomine & mandato facerent, quærebatur an primus mā- dans teneretur de illo maleficio, & damnis? Et cū quid- dam aduocatus allegasset super hoc multas rationes, dixi videri mihi casum in l. si ego ff. quod vi aut clam.

Quidam reus introrsus Ecclesiam fuerat absolutus p- prauaricationē, & postea mortuus est, quærebatur an pos- set de crimine cognosci? Allegabat iter alia text in l. eius, qui delatorem. versic. planē. de iur. fisc. vbi videtur text.

quòd licet ficta confessio resultans ex corruptione delati, non noceat hæredi, vt ex hoc conuinci possit, tamen operatur quòd cito de præuaricatione cognoscetur de crimine, de quo per præuaricationem fuerat reus absolutus. Sed respondebatur, quòd in casu dictæ legis, etiam non stante cōfessione, potuisset agi contra hæredem, quia agebatur de confiscatione bonorum propter crimen aut in dignitatē possessoris, quæ etiam ab hæredibus extorquebatur. l. Lucius eod. tit. Videtur ergo, quòd ibi ciuilitè ageretur de crimine, ficta confessio bene posset operari quātum litis contestatio, quæ sufficeret. vt l. ex iudiciorum. S. fin. de accusat. vbi verò criminaliter ageretur, videretur dicendū quòd non, cūm ficta confessio non debeat plus operari, quàm vera; sed vera non sufficeret nisi lata sententia. vide in tit. ne ex delict. defunct. & si replicares, imò debet haberi sententia condemnatoria prolata ex quo malo facto delati lata non fuit, dico nō obstare. arg. l. j. ff. de requis. quid fuerit postea conclusum, ignoro.

Pœna stupri in virgine, an habet locum in prima deflo- ratione tantum, vide not. in l. stuprum de rit. nup. & c. ii. de adult. & xxxvi. q. j. S. stupū. & optimā glos. in c. nemo. xxiii. q. iii. In concubina autem alterius, non videtur habere locum, per not. per Bart. in l. si vxor. ff. de adult. cūm possit haberi res cum ea sicut cum meretrice, vt ibi per eū, & sic est penitus impunibilis coitus cum concubina alterius secundum eum. Tamen cogita circa dictū Bartol. & purificationem cum meretrice, per not. in iurib. suprā alleg. & not. per doct. in l. neque natales C. de probat. l. data opera qui accus. non pos. nam si concubina alicuius non est meretrix, videtur habens rem cum ea puniendus, vt punietur habens rem cum soluta non meretrice. Nec obstat l. si vxor. quia non negatur ibi quin alia pœna, quàm adulterii, veniat coiens puniendus. & vide ibi glos.

Referebat dom. meus Franc. de Are. vir acutissi: & variè lectionis q̄ olim apud Romanos eadem erat pœna incestus, & eius qui habebat rem cū virgine Vestali, id est, Tēplo deæ vestæ, & sacris ignibus dīdicata. & alleg. Liuiū, Tu vide etiam Suetonium ad hoc. Et hanc vitam videntur

tur hodie imitari moniales, & qua pœna puniatur hodie habens rem cum eis, vide text. in auth. quomodo oportet. Episcopus eligi §. oportet & §. qui verò eas. & l. si quis nō dicā rapere. & glo in c. virginibus xxvii. q. i. & capit. si quis est. cum aliis & videt, concludi Bononię à multis magistris in Theologia, & doctoribus, q̄ est grauius, & magis peccatum habere rem cum moniali, quàm cum Iudæa, vel Saracena, quanuis popularis opinio sit in contrarium. Allegabatur, quia cum moniali cōmittitur stuprum, & adulterium, itē sacrilegium, & incestus, & violatio clausuræ, & persuasio fractionis voti, & corruptio ancillæ Dei Quæ autem esset pœna violantis virginem Vestalē, vide in Liuiō & Plutarcho, in problematibus. De pœna autē habentis rem cum Iudæa, aut Saracena, non memini me legisse aliquid speciale in iure. In patria nostra infidelis habens rem cum Christiana punitur ad mortem, & etiam ipsa, sed Christianus cum infideli muliere non, cū tamen videretur esse contrarium propter periculum partus, qui ad tempus sequitur matrē infidelem. Sed lex nostræ patriæ considerauit incontinentiam, & infamiam maiorem in muliere subiiciente se seruo, vel quasi seruo infideli, quàm ecōtra arg l. vnicæ de mul. puct profer. se con C. & l. fin. cū mu. de manu. & c. & si Iudæos. de Iudæis ideo grauius punit mulierem fidelem & seruum in fidelem, quàm virum. Et vide Oldrad. cōsil. cccxxxiii & Deuterono. vbi nō punitur ad mortē coitns cum aliis, quàm filiabus Israel. & ad idem Leuit. xi. cap. de coeunte cum ancilla gentili.

Ad intelligentiam titu. de c. & postlim. reuers. nota, q̄ postliminium non habet locum in his qui se dedunt hostibus, idest pactione sibi vitam paciscuntur, & seruire, vel cum hostibus fideliter morari absque fuga promittunt. vt l. postliminia carent ff. de capti. & l. eos §. fin. eod. tit sed tantū gaudent postliminio illi, qui absque deditioe, vi compulsua ab hostibus capiuntur, quāuis gloss. & aliqui doctor. non ita intelligant. d. §. i. gloss tamen in d. l. postliminio. satis aperit hunc intellectum. Et est ratio, quia fides etiam metu, vel vi causatiua promissa seruanda est hosti per præsidem, siue ducem de toto statu

belli, & per militem de eo quod ipse de se promittete potest, puta, de non fugiendo, vel huiusmodi, vt in l. v § fi. de capti & l. j. ff de lega. & xxii. q. j. c. noli. & no in l. conuentionum. ff de pact. Si ergo post promissionem factam captiuus fugit, non gaudet postliminio, vt dixi. Nec ob l. nihil, eo. tit. de cap. ibi, vi vel fallacia. & c. quia non loquitur ille tex. de captiuo dedito, sed de alio captiuo, qui non promittit fidem. vel pretium redemptionis. nec etiam ob l. j. ff. de dolo quia non dicitur ibi esse bonum dolum, quando est promissa fides, & facta deditio, & quia quod semel placuit & c. Et placuerunt hęc considerationes do. meo. Do. Franc de Are. cum essem Senis Faciunt hęc ad quæstionē quæ tangitur per Bal. post text. & glo in l. nam & Seruius. ff. de negot gest. & in l. in adoptionem C de adoptio. & vide glo in c. ius gentium. j. distinct. & Fulgos. in l. ex hoc iure de iustit & iur. & Sal. in l. ab hostibus. de cap. & Beatum Thom. & l. cum tres. de neg. gest. & in Clem. Pastoralis. per gloss

An Imperator, vel aliquis Rex Christianorū possit inire pacem, aut longas inducias cum Saracenis, vel Turcis sine voluntate aut consensu summi Pontificis: Et videtur q̄ nō, cum Saraceni, & Turci sunt hostes fidei, & Christianorum propter nomen & religionē Christi, & consequenter vicarii Christi, qui est Papa, qui Papa præest Imperatori, & cæteris principibus Christianorum, tum ratione fori pœnitentialis, tum etiam quia in pluribus casibus habet iurisdictionem in laicos etiam principes c. nouit de iudi. per venerabilem qui fil. sint legit. & c. Imò videtur criminofum inire pacem cum hostibus illius cui quis subest, præsertim cōtra hostes religionis, & fidei iuxta. l. j. cum seq. ff. ad l. Iul. maiesta. Committunt enim laici crimē læsæ maiestatis contra Papam. c. felicis de pœnis lib. vj. Tenentur etiam principes seculares auxilium præstare ad arcendum hostes Ecclesiæ. vt per Ioan. And. in c. fi. de dilat. & glo. xxiiij. q. v. administratores. & nulli sunt duriores, quàm hostes fidei. Si enim principes absque consensu Papæ ineant pacē, aut foedera cum Turcis aut Saracenis, facilius alii Christianorum expugnabuntur ab ipsis infidelibus. Et quod non possit Im-

fit Imperator, videtur in Clem. vnica de iureiurand. §. porro. & eadem ratio videtur esse in aliis Principibus, quia licet Reges non præstent iuramentum fidelitatis Papæ, vt facit Imperator, vt in d. clem. tamen, vt dictum est, subsunt Papæ ratione fori pœnitentialis. Item successerunt Imperatori in eorum regnis, & sic videntur successisse cum eisdem honoribus, cum quibus illæ terræ vbi sunt instituta regna, tenebantur ab Imperatore. Vnde aliqui doct. Gallicani tenuerunt, q̄ Papa potest compellere Reges ad præstandū ei iuramentum, vt facit Imperator, per no in §. fuerat. Insti de actio. & l. ij. de adopt. C l. sæpe. §. Gaio. de fund. in str. xcij. dist. legimus cum si & faciunt not per Bald in c. j. quæ sint rega. in fin. & in c. j. §. si vasallus. de pace iur. fir. & in multis aliis casibus recognoscunt Papam reges. vt per Innoc. in c. cum te. de re iudi. Item hoc saltem videtur, quòd Reges Christianorum præstant obedientiam Papæ, faciunt ad hoc no. per Oldra conf. lxxj. & ii. & cap. dispar. xxij. q. viij. & cap. alius xv. q. vj. cum glo. & c. iuratos ea q. & nota. per Bald. & alios doct. in l. conuentionum ff. de pact. vbi concluditur, quòd nisi sit caput & dominus totius belli, nō possit facere pacem, & nullus Regum Christianorum censetur esse caput, vel princeps, aut dominus belli aduersus hostes fidei per suprā alleg. Sed principaliter contingit Papam, qui est princeps fidei, & oppugnator inimicorum eius, & ad eum spectat in fidelibus indicere bella, & conficere pacem. Vt legitur de beato Gregorio, qui etiam inuito Imperatore fecit pacem cum Longobardis, propter periculum quod videbat imminere Vrbi, & Italiæ ob malitiam & segnitiam Imperatoris degentis Constantinopol. Vide ad hoc c. si vt morte Longobardorum. xxij. quæ st. viij. & faciunt ad prædicta xxiii. quæ st. per totum, & præcipue cap. pro membris & non inferenda. cap. qui potest. vbi bonus text. ad hanc materiam. c. ostendit. c. si quis à catholica & c. quando vult. & c. sicut. vbi etiam bonus text. cum c. seq. & c. conueniet versu fin. & c. infames vj. quæ st. j. & not in c. consuluit. de appel. el. tertio. Et cum fuisset de facto hoc dubium, & tractaretur pax per Mahometum Hocor Oratorem Regis Tunizii nomine eiusdem Regis

clarissimè. Ioānem Regem Aragonum. fuimus aliqui doctor. consulti à Rege præfato Barchione. Et declinauimus in partem, quòd non posset facere pacem inconsulto Papa. Postea occurrerunt mihi duo tex. ad hoc, videlicet c. si significauit. & c. quòd olim de Iudej. & nota in extrauagan. vnam sanctam & quod no Oldra consi lxxxvij. vbi ostendit Papam in huiusmodi personis infidelibus, & circa illas esse superiorem, & posse præcipere regibus, & faciunt etiam nota per eum consi lxx. & cxxij.

Quòd nouus emphiteota non teneatur ad census præteritos, tenet Bertrand. in l. si. C. de fide instru Sed aduerte, quia fundamenta eius sunt duo. Primò, quòd actio personalis nõ sequitur fundum. respondebitur, & etiam competit hypothecaria, vt alleg. tex Bal. in authen. si quas. C. de sacrosan. Eccle. & Bar. hoc tenet in l. j. ff. in quib. cau. pig. tac. contr. in addi & alleg. tex. in l. etiam C. qui potior in pig. Aliud fundamentum est, fatendo quòd hypotheca competet, tamen ex quo dominus directus consensum præstitit alienationi, iuxta l. si. C. de iure emphi. tacite videtur remittere hypothecam. l. item liberatur. cum aliis. Hæc ille. Sed posses replicare, quòd necessariò habebat dominus directus consentire, quia lex stringit eum, aliàs eo inuito fieret, & talis consensus necessarius non debet ei præiudicare arg. l. cum quidam. de admitt. sed replicaretur, & non præcisè compelli poterat, & habebat etiam remedium saluandi sibi ius hypothecæ, iuxta l. si debitor §. i. quibus mod. pigno. vel hypo. solu. & sic videtur imputandum sibi. Vnde examiuata hoc modo hac quæstione concluditur, Bertr. bene dicere, nisi vbi nouus emphiteota absque consensu domini directi obtinisset possessionem rei emphiteoticæ, cum remaneat hypotheca in re propter censum. Petrus de Ancharano consi. cccclxxix. videtur velle, & etiam sit tempore contractus considerato, venditio fuerit iusto pretio celebrata, tamen si postea nihil, aut minus dimidia præcipitur de re empta, habeat locum remedium. l. ii. C. de rescia. vendi quòd profectò videretur esse falsum, per not Bar in l. cotem. de public. allegantem l. si voluntate in fi. C. eo. tit. & l. iii. §. diui fratris. de iure fisci. & ita dixi pro hospite Anticulano.

ticulato in Campania Hernicorum.

Cathalani fecerunt pacem cum Genuensibus, vt commune, & singuli teneantur seruire sub certa poena. Vnus priuatus contrauenit, an commune incidat in poenam? vide de Rapha. Cu in similibus terminis, q̄ non, sed ipsi priuati tantum incidant in l. Cæsar, de pub & vide not in c in nostra. de iniur nam illa conuentio, seu pax habet vim legis, vt est glo. in d l Cæsar. & vide not per Bar. in l iiii. S actor. de re iudic.

Cum quæsitum fuisset à me Romæ, an veditor post veditio-
nem, & ante traditionem posset impignorare rem veditam, & an teneret impignoratio, seu hipotheca, dixi q̄ sic, & idem in promittente rem ante traditionem. Vide l. ad eum quem S. Lucius. ff. de donat. Imò absque speciali obligatione huiusmodi res promisse, vel vendite, veniūt in generali hipotheca, vt l. i. iuncta glo. C. de iure fisci.

Ad declarationem tit de manumiss. vindictæ hæc scrutatus sum, quæ maximè placuerunt dom meo domi. Bald. Nouello fundamentale doctori & solido. Manumissus vindicta dicitur ille, qui manumittitur inter viuos, & causa cognita, vt probatur per totum titu. ff. de manumiss. vindic. & C eo præsertim in l iuxta causam. & l illud ff. & C l. j. & l. ii. C. si aduer lib. & est gloss in sti de liber. § multis. super ver. vindicta. Et cõsequitur seruus taliter manumissus plenam libertatem, & efficitur ciuis Ro vt Insti de liber § liberti. & C de manu. vindi l nihil. & C. de lati liber. tol § illo. & l. ii. C. commu. de manu. & hoc voluit glo sub dubio in l qui Romæ § Flavius. de verb oblig & habuit ortum hæc liberatio, & manumissio vindicta à Vinditio quodam seruo domus nobilis Romæ Vitellorum, qui primus eodem modo, id est, cognita causa, manumissus fuit, nam coniurationem quandam Romæ patefecit, vt innuitur in l ii §. & cum placuisset. & ibi glo. ff. de origin iur & declarat hoc Titus Liuius in prima Decade lib. II. sic dicen. Prosequendo historiam, & coniurationem præmium indici pecunia ex arario, libertas, & ciuitas data. Ille primus dicitur vindicta liberatus, Vinditio ipsi nomen fuisse post illum seruatum, vt qui ita liberati, essent, in ciuitatem accepti viderentur.

rentur.

rentur Hæc Liuius. Quidam autem ferunt Boetium dicere, manumissum vindicta dici à virga Prætoris, cum qua percutiebatur manumissus, & dicebat ei Prætor tribus vicibus percutiundo, aio te liberum & hoc refert glo. in d. §. multis. Ad quod facit illud Perusij, Vindicta postquam mens à Præto recessi. Et illud Horatij: Postquam vindicta ter quaterque imposita Imperator autem absq; causæ cognitione potest plenam libertatem cōferre: vt l. apud. ff. de manumif & posset fortè dici, quòd illa virga Prætoris accepit nomen ab illo seruo Vinditio, & virga Centurionis dicebatur Arthis. Qui autem manumittebantur vindicta non cōsequebantur plenam libertatem, nisi à principe id fieret, vt dixi, & vide Corne. Tacitum.

Quærebatur in ciuitate nostra, an pater qui exhæredauerat filium, videretur etiam reuocasse donationes? Et allegabatur glo in l. fi ff. pro donato quòd sic. Sed contra d. glo. solebat allegare pater meus tex. l. j. de assi. liber. §. assignare. versi. sed si potest assignatio.

Qualiter maritus teneatur de bonis dotalibus ad debita vxoris, distingue: Aut enim maritus conuenitur a dote, vel ad res dotales ex delicto vxoris, aut ex contractu. Si ex delicto, tunc nunquam est priuatus dote, nisi in quinque casibus. l. quinque. ff. de bon. damn. Si ex cōtractu, aut mulier contraxit ante matrimonium, & tunc obligauerat res quas postea dedit in dotem, & tali casu capiuntur res dotales, & in eis fit executio, vt l. Mæuia §. j. solut. matrimo. & l. qui res. in princ. de solut. ff. & idem si conuenitur rei vendicatione, vt l. j. C. de iure do. cum multis aliis: quia non potuit mulier res alienas dare in dotem. Aut mulier contraxerat non obligando aliqua de suis bonis, & tunc aut dedit bona in dotem in fraudem creditorum, & distingue, vt in tex. l. fi. §. si quis à socero ff. de his, qui in fraud. credi. vbi tex. concludit, quòd si quis non fuerit particeps fraudis, nō tenetur, nec in talibus rebus est fienda executio, cum vir dicatur habere causam onerosam in dote. Aut mulier contraxit post dotem datam, nec tunc multò minùs tenetur vir, neq; ad bona dotalia potest haberi recursus, nec sit in potestate vxoris auferre dotem viro. ar. d. §. si à socero & vide Io.

de Io And in addi. Specu. titu. de sent. execut. § sequitur videri. vel quid si filius. Et nota hanc materiam ita discussam, & distinctam in practica.

An cessio bonorum, facta cum vno ex creditoribus, noceat aliis? tex videtur quod sic, in l. his qui bonis. §. Sabinus, de cessio. bon. etiam si alii non fuerint vocati, nec oportet quod iterum cedat, si alij creditores postea egerint. Credo tamen quod creditores possent cessionem impugnare. ar. in auth. de hære. & fal. §. pen. & l. si. §. licenius de cessio. bo. faciunt not. per Canon in c. si. de offi. iud. & ita vidi practi cari, nisi omnes fuerint vocati, & si post cessionem contrahat cum aliis, illi præferuntur creditoribus ante cessionem in bonis de nouo quæsitis, vt voluit Cin. in l. iij. C. de bon. auto. iudic. possi. per tex. in l. iij. quod cum eo. vide Bel lame. conclu. excv. ij.

Aduerte, quod creditor etiam ex causa lucratiua præfer tur legatarius, iuxta §. & si præfatam l. si. de iur. delibe. text. & iuncta glo. ij. in l. hæreditarium. ff. de bon. aut. iudi. possi. & l. j. eo. tit. Allegabatur Romæ à quodam aduocato contra hæredem beneficiati, & legatarios qui conueniebantur à donatario, cui viuens beneficiatus certa bona ex causa donationis hypothecauerat, quæ tamē moriens legauerat.

Concurrebant Romæ, creditor qui exposuerat pro funere defuncti, & alius qui exposuerat pro alio funere, ad quod defunctus tenebatur. quæsitum fuit quis esset præferendus? tex. in l. quæsitum. de priua. delict. videtur sentire quod pariter concurrant.

Fuerat mihi legata res & Titio coniunctim, & accesserat tanquàm fideiussor quidam tertius in parte mihi soluenda: Titius vel repudiavit legatum, vel conditio defecit, & totum legatum debetur mihi iure accrescendi, an etiam possim agere contra fideiussorem pro toto legato, & obligatio fideiussoria censeatur extensa non tantum ad accessoria, sed etiam in æquè principalibus, cum fuisset de facto? Pisis fuit determinatum, quod competeret actio contra fideiussorem pro tota re, per tex. in l. si quorum leg. & vide tex. in l. pen. vt leg. no. ca. & vide glo. in l. stipulatio ista. de no. ope. nunc. multis hominibus boni iudicij, sed non iuris
stis

stis visum est iniquū iudicium, seu iniqua detérminatio.

Relictum fuit legatum pro liberatione carceratorum quolibet anno, an possit distribui in impediendo, ne intret quis carcerem? Videtur quòd non, quia non dicitur liberatus, vt in l. decem de verbo oblig. & l. j. versum qui. de vi & vi arm. sed contrarium videtur probari in l. pen. de aqua plu. ar. & l. quominus. de solu. nam paria sunt impedire cōsequens, vel impedire actum per quem peruenitur ad consequens. Faciunt etiam not. veteres. de itin. actuque priua. & adde § cum qui posset responderi, quòd de natura illius interdicti est restitutio possessionis, quæ præsupponit priuationem, credo hoc tamen in dubio præferēdos carceratos, qui essent in loco relicti carcerandi.

Quòd donatio Constantini etiam de facto non fuerit, lege Laurētium Vallam, & Papam Pium in Dialogo nec de tali donatione quicquam legi apud probatum Historicum, præsertim eos qui scripserunt illa ætate, vel illi proxima. Nam nec Eusebius, qui fuit diligentissimus narrator rerum Christianorum, nō meminit, quod tamen nullo modo videbatur obmittendū, nec Hieronimus, Augustinus, Ambrosius, Basilius, Ioā Chrysostomus, nec Amnianus, nec historia tripartita, nec ipsemet Damasius Papa in sua Chronica, nec Beda, nec Orosius meminerunt, & constat per plures, quàm CCC. Annos post Constantinum Imperatores tenuisse gubernacula vrbis, & Italiæ per Duces, Præsides, & Exarchos Vrbis Romanæ vsque ad tempore Innocen. II. vt patet apertè in Chronicis, & Historiis. & de Iustiniano patet. l. j. & ij. de off. præfec. prætorio. & in Proemio Instituti & in Epistola inter claras. ibi nostrum firmat Imperium & in l. si C. de vet. iur. enucl. & in l. bene à Zeno ne. & in auth. vt etiam Romana Ecclesia. ibi ad Ecclesias nostras, & vsque ad Oceani recessus. & in auth. vt proprio nomine imperato. Et in vita Phocæ Imperatoris legitur impetrasse Pantheon Bonifacium Papam ab eo. vnde ergo habuerit terras Ecclesia vide gesta Caroli Magni, & Pipini, & Pium in dicto Dialogo, & collecta nouissimè per dominum Bartholomeum de Platina Bibliothecariū, qui omnia instrumenta pertinentia ad statum Ecclesiæ

in temporalibus, præsertim circa acquisitionem terrarum, & aliorum iurium, & censuum collegit in valde magno volumine, ad cuius collectionem etiam operam nostram præbuimus in reuidendo. Et de dicta donatione, & curatione lepre Constantini, lege quæ latè scribit Renu Episcopus Paduanus in historia sua de vitis Pötificum. Et nota, quæ translatio Imperii à Romanis in Germanos, quæ prius fuerat facta per Ecclesiam à Græcis in Romanos seu Gallos tempore Caroli magni, fuit facta Anno Domini. M. LXXXIII. tempore Gregorii V. qui fuit consanguineus Ottonis Imperatoris Germanicæ nationis. Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirum ergo, ut quidam dicunt, si ordinauerint, quæ electio fieret per eos, & fuerint contempti Italici, Galli, & Hispani clarissimæ nationes Christianorum, qui quidem Hispani, & Galli nunquam consenserunt huic translationi, nec multominus potestatis eligendi Theutonicis concessæ per Pontificem Theutonicæ generis, vel secundum alios per Grego. V. Licet in prædicta potestate ad colorem dicatur Archiepiscopum Coloniensem esse Cancellariam pro Italia, & Treuerensem pro Gallia, tanquam, si Itali & Galli non habeant Prælatos suæ nationis aptissimos ad electionem, & oporteat suppleri per Theutonicos, quos est verisimile non eligere alios, quam suæ nationis, & ideo noluerunt habere Italos, & Gallos, nisi nomine tantum, cum tamen Itali, & Galli, & Hispani sunt antiquiores in fide Christiana, & gentes habiliores ad gubernationem, & mouenda arma per mare, & per terram contra hostes fidei. Et fortè foret longè commodius & vtilius pro Christiano Imperio, & religione, ut ex omnibus Principibus Christianis eligeretur vnus ad Imperium aptior, non a Theutonicis tantum, cui alii parerent, qui foret adeò potens, ut facile esset ei expugnare Barbaras & infideles gentes. Nam postquam Christianæ terræ fuerunt diuisæ in plura regna, non recognoscentia superiorem, inualuerunt infideles contra nos, nam segnius expediunt commissa, negotia plures, & quod commune est facile negligitur. l. i. C. quando & à qui. quot. par. lib. x. & c. ar. c. in apibus. vii. q. i. & eorum quæ disputat Arist. in Politicis, & no-

per

Sūma bo per doctor. Canon. & Legistas, ac Theolog. in multis lo-
nitas pre cis Item expediret hoc maximè clarissimæ Italiæ, quæ con-
ces auto tinuè vexatur tyrannis & factionibus, & cuius incolæ solēt
ris audi- optare & fouere mutationes & rebelliones in statū, & do-
mit, et ad minatibus: vnde frequentes cædes, confinationes, proscri-
hoc S. D. ptiones, & exilia quotidie videmus apud eos propter has
N. D. mutationes, & diuersas gubernationes, & dominia nullo
Alexan. capiti supposita. Vnde quantum sit Italia exposita pericu-
sua diui- lo, & cladi infidelium hostium, ex defectu vnus magni
na prou- principis temporalis, cui totam Italiam parere oporteret,
dēria Pa satis apertè cognoscitur: & vtinam in futurū, Deo per cle-
pā, vi. si- mentiam auertente, non videatur, cū sit Italia regio, &
mul, & situ & vberitate maiori ex parte consumatè felix, & Impe-
eius cla- ri ingeniorum & moderationis vitæ ac cultu parēs, vt in-
ris. Cæsa dignissima profectò, vt à Barbaris incolatur, quos si irue-
rē Borgia rint, aut mansuefacit, aut non diu patitur. Solent vulgares
de Fran- Italici frequenti acclamatione extollere nomen libertatis,
cia Valē cū tamen, si rectè inspexeris, nulla gens Christianorum
tin. et Vr magis hodie seruiat primoribus communitatum, seu ma-
bini Du- uis tyrannis, sub nomine libertatis, quæ vera est sub princi-
cē, & cæ. pe, & dignior. Vnde Claudia.

excellen- Fallitur egregio quisquis sub principe credit

tiß. et E. Seruitium, nusquam libertas gratior vlla est.

S. R. pri- Quam sub rege pio.

mipila- Vide ad hoc not. per Oldra confi lxix & per glo. Chroni-
riū spe- cæ Damasci, in vita Pauli j.

cialiter An officialis creatus à Rege aliquo extra regnum creā-
deputa- tis, possit exercere ea quæ sunt voluntariæ iurisdictionis? Vi-
unt. detur quòd sic, per no in l. j. de offi procons. Sed videtur cō-
 trā, quia creans non posset, ergo nec creatus. & illa l. loqui-
 tur de tempore, quo omnes Officiales erant sub vno Prin-
 cipe, ad quod faciunt no. per glo in rubr. de stud. liber. vrb.
 Rom. sed Bar. in l. j. si vt proponis in repet. C. de digni. vide-
 tur sentire, quòd possit voluntariam exercere, cū possit
 milites creare. Certū est autem, quòd si reges in quorum
 territoriis exercebatur iurisdictionis, erunt fœderati exercen-
 tis, aut non hostes, quòd possit exerceri per eos, vel eorum
 officiales voluntaria iurisdictionis, per l. non dubito. de cap. &

l. postli-

l. postliminij ius. § postlimio. eodem titul. & vide ad hoc Bellamer.

An quando agitur ciuilitur de crimine, conuentus, qui non potest cauere, admittatur cum cautione iuratoria? Videtur quod sic, cum titulus, qui satisda. cogan. generaliter loquatur de causis ciuilibus, quæ causa dicitur ciuili etiam ex crimine descendat: vt in l. defuncto ff. de pub. iudi. & l. solemus. § latrunculator ff. de iudic. In contrarium videtur facere diuersitas rationis, quia in causa ciuili non est mirum si stet iuratoria cautioni, quia non potest succedere poena corporis loco solutionis, cum cedendo bonis liberetur reus: iuxta l. j. C. qui bon ced. poss. quod secus est, ubi agitur ciuilitur de crimine: quia tali casu qui non habet in ære &c nec admittitur cessio bonorum. vt no. doctor. in d. l. j. & in l. quicumque de seru fugit. & ideo talis iuratoria cautio esset elusoria poenæ corporalis: vnde videtur eadem ratio quæ in criminali, ergo idem ius. Faciunt ad hoc not. per Bal. in l. j. de custo reo. & hanc partem tenuit Callitius doctor Cathalanus in simili materia de treuga, & pa. xvij. dubio. Vnde posset inferri, quod in causa merè ciuili, si sit talis in qua non admittatur cessio bonorum, quod in tali casu sit locus iuratoria cautioni, attento, quod in causa condemnationis veniret detinendus in carceribus, quos non posset euadere cum non valeret cedere bonis.

Vendita fuerat, & tradita res emphiteotica cum consensu domini ne caderet in commissum: fuit postea de consensu venditoris & emptoris resoluta venditio, absque tamen reuenditione, fuit quæsitum de facto, an requireretur consensus domini directi in hac resolutione, & consequenter an haberet solui laudimium, quod solet solui in patria nostra tantum pro libra domino directo? Et videtur quod non sit necessarius consensus domini: quia hic non est venditio, sed resolutio prioris venditionis quam non est necesse dissoluere per nouam reuenditionem, vt dicit glo. in l. j. quando lice. ab empt. dis. quam sequitur Cin. Bar. & Ang. omnes, propter quod tenet Barto. in l. ab emptione de pat. etis. quod nec noua gabella solui debet ratione resolutionis talis venditionis, ex quo non causatur contractus reuenditionis.

ditionis.

ditionis. Sed in contrarium, quòd requiratur domini directi consensus, & sit locus solutioni laudimii, videtur facere, quia licet talis resolutio non sit venditio, tamen sit retractio, & domini translatio, & per consequens censetur alienatio, & sic videtur habere locum l. si C. de iure emphiteo. & consequenter laudimii solutio, ad quod facit. l. quicunque C. de seruis fugitiuis. Nec obstat, quòd Bar. dicit de gabella, quia gabella soluebatur ratione contractus: & ideo cum prædicta resolutio non sit propriè contractus, sed potius distractus, nõ fuit locus gabellæ, sed in casu nostro nõ soluitur laudimium ratione contractus, sed quia in alium transfertur dominium rei emphiteoticariæ, iuxta dispositionem. d. l. si. quæ de domini translatione loquitur. Sed cum per talem resolutionem auferatur dominium per traditionem, videtur requiri domini directi consensus, & per consequens debet solui laudimium pro laudatione & approbatione retraditionis. Sed instabitur, hic non est translatio domini, quia non est reuenditio, nec alius titulus, sed mera resolutio, & nuda, ex qua non transfertur dominium, cum non asit titulus: vt l. nunquam. ff. de acquir. rer. do. & not in l. traditionibus. Respondere poteris, quòd hic non est nuda traditio, cum habeat causam, videlicet, resolutionem & distractionem ex consensu, quæ sufficit: vt d. l. nunquam.

Telius de Galletia origine natus, & educatus à teneris annis in Græcia, & habens ibi domicilium, & uxorem virginem Græcam, volebat promoueri ad sacros ordines, & opponebatur ei quòd non posset cum esset natione Latinus, quia ex patre Latino, & Occidentalis. Allegabantur ad hoc no. per Bar. in l. j. §. remouet ff. de postu. & l. prouinciales & l. is. qui natus de verbo signifi. & l. urbana. eo. titu. & not in cap. nicena & cap. aliter. xxx. distin. & per docto. in c. olim de cleri. coniug. ibi pater eius & c. Ex quibus videtur colligi quòd non poterat: & intellexi emanasse quandam declarationem Eugenij iij. super huiusmodi dubiis, videlicet, etiam super illo, quando pater est Græcus, & mater Latina, & econtra, quam nondum vidi. & vide ad materiam. cap. illa. xiiij. distinctio & Archidia. xxxij. distinctio. quoniam.

quoniam & noct. per Innoc. de tempo ordi. cum seruus.

Procurator cum cautione de rato potest solam directam actionem iudicati intentare l non solum §. interdum. de procu. ff. & sic illa directa habet effectum mandati debiti, alias nisi caueat de rato, non potest agere iudicati.

An absens causa mercaturæ, dicatur absens ex causa probabili, vide not in l. inter minores. per Bart. de restit. in integ. & Pet. la qui tenet quod non, in tit. de rest. in integ. secus in absente causa peregrinationis, ex voto tamen, & non alias vide Rotred. in libellis, & gloss in l. ij §. legatis. in versic. Venerat ff. de iud. quæ videatur tenere absentiam causa religionis esse probabilem, non distinguendo de voto ad aliam simplicem deuotionem.

Quidam vendiderat vsufructum certorum castrorum in territorio Montispefulani Titio ad certum tempus, decessit Titius ante tempus, an finietur vsufructus per mortem Titij ante tempus? Ista quaestio mouetur in libr. Apocripho, qui appellatur additionis. Bart. in l. necessario. §. fin. de peri. & commo. rei vendi. vbi allegabatur Iacob. Butr. tenere quod non, nisi elapso tempore, etiamsi vsufructuarius decesserit medio tempore. In contrarium verò videtur text in l. ambiguitatem. C. de vsufruct. & ibi vide an Bald. hoc notet, & cogita, quia valde fuit agitata hæc quaestio me tunc adolescentulo, & existente causa studij in Montepesulano, & vide not. ff. de noua. l. si vsufructus.

Quidam mercator noster nauigans in Siciliam, deposuerat quendam seruum Barchinonæ apud quempiam affinem suum, cui ille seruus surripuit notabilem quantitatem pecuniarum, cum prima facie diceretur dominum serui non teneri, nisi ad dandum seruum pro noxa, postea fuit declaratum dominum prædictum teneri in solidum, per l. si seruus communis. §. quod verò ff. de furt. & visum est omnibus esse casum notabilem.

Duo contraxerunt societatem omnium bonorum, an tempore diuisionis quilibet eorum percipiet dimidium bonorum omnium, an verò fiet diuisio, quæ quisque capiat partem bonorum quæ habebat tempore contractæ societatis? videlicet, si

vnus habebat tunc mille in bonis, & alius centum, tempore diuisionis detrahat prius vnusquisque eorū capitale quod posuit? Gloss & doctor incidenter in l. j. C. pro socio dicunt, quod in diuisione societatis, capitale vnus sociorum non remaneret ei saluum, imò cōmuniter diuiditur. Et mouentur per text l. j. § fin ff pro socio & sic gloss apertè sentit, quod illa communicatio, quæ fit in societate omnium bonorum, intelligitur taliter fieri, quod etiã tempore diuisionis quilibet habeat dimidiã. doct autem ibi omnes, videlicet Cin. Bald. Salice. tenent contra gloss. in casu ipsius glo. sentiunt tamen in societate omnium bonorū idem quod glo quia respondentes ad l. j. ff. pro socio. dicunt illū text. loqui in societate omnium bonorum. Quare satis apertè ostēdunt doct quod dissoluta societate omnium bonorū, quilibet capit dimidiã partem, nō habito respectu ad quotā tēpore contractę societatis: vnde ex his aperitur optima via ad ea quæ dicentur, & fuerunt practicata. Liquidum est de iure, quod societas omnium bonorum potest cōtrahi inter virum & vxorem, iuxta l. alimenta §. fin ff. de ali. leg. ergo quilibet eorum tempore diuisionis habebit dimidium bonorum, licet non æqualiter habuerint tempore cōtractę societatis. Tamen cōtra hoc videtur facere text. in l. cū hic status §. si inter. de donat. inter vir & vxor vbi text. dicit, quod causa donationis non pōt inter eos societas contrahi, sed tantūm hoc casu causatur tacita donatio inter eos. Potes dicere, quod text loquitur, quādo volebat alter donare, sed in fraudem dicebatur societas. in casu autem nostro fiebat vera & aperta societas, & licet in consequentiam insit tacita donatio, lex non improbat, propterea mutua donatio nō reprobatur à iure inter vir & vxor. vt dicunt doct in l. si pater C. de inoffic testam. vnde videtur hic mutua. Cogita, quia esset magna cautela ad donationes inter virum & vxorem, & fuit practicata de facto Romæ, vt dixi.

Quod per sententiam relegationis non efficiatur quis inhabilis ad beneficia, faciunt not. per gloss. in §. relegati. Insti qui. mo. ius patri. po. sol. & quod not. per Petr. de Anch. in clem. si Romanus. de præben. & not. in c. cū nō ab homine.

homine, & in c. at si clerici de iudic sed cogita de infamia in dignitatibus, & vide not in decr. Rotæ. titu. de re iudic. iij. vol antiq

Quod habitatus ad alia quæcunque, & qualiacunque beneficia, expressis quibusdam secularibus, non censeatur habitatus ad regularia, faciunt not. de dictione, alia, per Oldrad consil. cxc. Domi. in capitu. cum illis. de præbend. cum relatiuum similitudinis, non dissimilitudinis. l. fin. S. cui dulcia de vino tri & ol leg ad hoc l non solum S quæritur de procur. & capitu. sedes de rescrip nam relatiuum, alius, refert similitudinem cum expressis, vt in clemen. j. de rescript quæ non est, quia sunt dissimilia in perpetuitate & alijs, & quia habitatio est strictè interpretanda & c.

Quòd regulæ etiam reuocatorie expectatiuarum, absque tamen decreto irritante, non ligent manus executorum expectatiuarum, videtur probari in c. fin. in princ. de concess præb lib vj. ibi nullius fore decernimus firmitatis. iuncto capitu. fina. & in capitu. quodam eodem titu. tamen cogita.

Quid si presbiter clericus simplex, vel cum vnica & virgine cõiugatus, delinquat tali crimine, quòd bona eorum patrimonialia debent confiscari, cui applicabuntur, an fisco Ecclesiæ, vel potestatis temporalis? Bald. aliquid tangit in l si quis presbiter. C. de Episcop & cleric. Guliel de Cuius in l j. C. de hæred. decur. & ibi distinguit inter immobilia, vt illa applicentur domino temporali, & mobilia fisco Ecclesiæ. Oldrad. consil seu quæstio. xvij. vel xviii. videtur etiam apertè sentire, quòd applicentur domino temporali. Tamen in prosecutione videtur innuere idem si non essent bona, quæ pro tali domino non tenerentur, dummodo in eius territorio sita essent. Et pro hoc videtur facere c. cum secundum de hæret. libr. vj. vbi bona condemnati de hæresi, sita in territorio dominorum temporalium eis applicantur, nec distinguuntur an dånati de hæresi essent laici vel clerici. Videtur tamen quòd lo And in cle. nolentes de hære. sentiat quòd c. cū secundū, intelligatur in laicis de hæresi dånatis, non aut in clericis, sentiens ibi super ver. Ecclesiarū, quòd bona clericorū propria fisco Ecclesiæ applicarentur

applicarentur, nec distinguit mobilia ab immobilibus. Idē tenet glo quæ habetur pro singulari, in c quia diuersitatē. de concess præbend & pro hoc facit tex. in cap excōmunicamus S. j. de hæreti licet Ioan. Andr in d. Clem. nolētes in versi applicare velit q̄ d c excōmunicamus. S j. loquat̄ de bonis Ecclesie, sicut cle. nolentes q̄ profectō est violare tex. q̄ expressē dicit clericorū bona. Præterea doctor. in d. Clem. scribentes, dicunt simpliciter clericorū ppria fisco Ecclesie applicari, nō distinguentes mobilia ab immobilibus Ad hæc videmus q̄ Ecclesia succedit clerico decedēti ab intestato deficiēte parentela in oībus bonis patrimonialibus, siue mobilibus, siue īmobilibus, nā nulla differentia fit in hoc: vt in c. ij. de succes. ab intest. & l. si quis presbiter. C. de Epif & cler. excluso fisco. Idē ergo videt̄ posse dicere damnato clerico, vt Ecclesia oīa capiat Et q̄ d c. cū secundum debeat intelligi in laicis de hæresi damnatis, & non in clericis, videtur probari in auth. vt cū de ap. cog S. generalē versic si verō col viij. quæ est breuiata in authē. idem de Nestorianis. C. de hære vbi tex vult, q̄ bona clerici heretici, qui cōiunctos orthodoxos nō habet Ecclesie debeant applicari, nec fit ibi differentia, an sint bona mobilia, vel immobilia Et quando tenētur p̄ laico, q̄ ei applicentur, satis innuit Innoc. in c. verū. de foro competen. Et pro prædictis etiam faciūt not. per eundē Innocen. in c postulasti de foro cōpeten. Et ex dictis ibi per Innocen. in d. c. verum videtur ostendi, q̄ dicta applicatio per secularē fiscum fieri nequeat, donec talis clericus sit condemnatus per Ecclesiasticum iudicem, ad quē spectat cognitio criminis, cū iudex secularis, neque criminaliter neque ciuilit̄ de crimine cognoscere valeat: iuxta c. j. de cler. cōiug. libr. vj etiam quo ad effectū priuādi talem à feudo, vel emphytheosi, vt dicit Innocen. in d. c. verum Ergo multò minus poterit sibi dñs temporalis alodialia clerici applicare, nisi præcedente condemnatione iudicis Ecclesiastici Pro quo optimē d cap cū secundum. § fina vbi in casu quo iudiciū spectat ad Ecclesiasticum, etiam si dño temporali bona veniant applicanda, tamen non potest dominus temporalis occupare, donec per Ecclesiasticum sit iudicatum.

Et si

Et si iudex Ecclesiasticus nollet iustitiam facere, tunc videtur sentire Innoc. in dicto c. postul. prout Hostien. voluit eum loqui in Ecclesiastico, quod posset dominus secularis re-
 presaliare, hoc est bona sita in suo territorio occupare iuxta c. dominus noster xxiii. quæstione ii. Et ideo posset consuli, quod si aliquis ex talibus clericis, precipue simplicibus vel conjugatis aliquod graue crimen committeret, quod fortè si laicus foret, bona perderet, quod tali casu fiscus principis secularis instaret literatoriè requirendo, aut aliàs condemnationem coram iudice Ecclesiastico, & si denegaretur, aut retardaretur, tunc videretur excusatus dominus temporalis, si bona patrimonialia talis clerici occuparet, propter offensam in sua republica & violatum eius territorium, de qua iustitiam consequi non ualuit coram iudice Ecclesiastico, per supra not. Innoc. in dicto c. postulasti. licet Ant. de But. in dicto c. postulasti. dicat Innoc. non loqui in clericis, sed dicta per eum habere locum in laico delinquente, & habente bona in loco iniuriati, extra territorium tamen delinquente, sed velle consulere dominis temporalibus, ut multi doct. in partibus nostris Hispaniæ consuluerunt, quod ante iudicium factum per iudicem Ecclesiasticum, aut denegatum, vel retardatum per eum, domini temporales apprehendere valeant bona clericorum delinquentium, etiam immobilia, & etiam si pro eis tenentur in feudum, vel emphyteosim, non videtur per supradicta posse defendi. Licet gloss. in l. ad dictos. de Episco. audien. videatur innuere, quod possint, sed potest intelligi post eorundem notionem per proprium iudicem Ecclesiasticum factam, & Oldrad. cum intelligit super dicto modo, cum in quæstione sua presupponat clericum per Episcopum condemnatum. & vide eum consil. lxxxiii. licet sit verum quod prædictus Oldradus in dicta quæstio, vi & propter hoc sentiat, quod dominus temporalis posset clericum ad rerum amissionem sui territorii condemnare de quo est vehemèntissimè mirandum. Et ad leges per eum ibi allegatas videtur per quam facilis responsio, quia tempore earum ita erat de facto etiam in omnibus, cum non haberetur respectus clericorum, imò nec Christianorum ante tempora Cōstanti-

ni, vt in l. habeat C. de Sacrosanct Eccl. sed postea secus, vt in authen. statuimus. Item contra ius Canonicum. & fortè Old. tenebat opinionem Gallicanam, q̄ in actionem in iē, clericus poterat conueniri coram laico, quam refert Petr. Iacobi in titu de duello. & videtur sequi Host in summa. quę tamen opinio non tenetur per canonistas cōmuniter, nec per Beatr. de octo. in l. ii. C. de imp. lucr. descri. vide ad hoc Gubel de valle sicca, doct Cathalanum in xxi. chart. no. & ad totam materiam non omittas dicta Inn in c. non minus. de immuni. Eccl. vbi dicit, q̄ licet personę clericorū sint de foro Ecclesię, res tamen eorum sunt de foro laici. & vide Petr. Iacobi in illa magna additione, quę incipit, Illi Philippo, vbi illud dictum declarat Lege præterea eundem Inn in c. nouerint. de senten. excom. & vide no per Ioan. And. c. ex parte. de cle. conug. & Innoc. in c. significasti. de offic. deleg.

Cū petuissent quidā amici Romę, an filia haberet regressum contra patrem euicta dote ei per patrem data? dixi q̄ sic, vsque ad concurrentem q̄tatem legitimę, cū dos ipsa cōputetur in legitimam. l. quoniam de inof testa. & si datum pro legitima euincitur, datur regressus contra patrem vel eius heredem, vt l. scimus. in princ. de inof test. ergo consequenter in dote. & sic videtur limitandus § si fundus. l. Męra ff. solu. matr. & idem videtur dicendum in donatione propter nuptias facta filio eadem ratione.

Quòd possit cōstitui procurator ad præsentandum aliquem ad certum beneficium vacaturum per resignationē, facit c. si in ratione sui. de concess. præb. & gl. c. accedens, eor. & aliàs fuit ita determinatum in Rota Et q̄ possit concedi ius præsentandi ad beneficium vacaturum pro vna vice, vide doct post tex in c. ex insinuatione. de iure patrona quod nota

An pater, qui habet vsumfructū bonorum aduētorū possit dimittere illum pro alimētis præstandis filio, & aliàs an teneatur præstare filio alimenta de aliis bonis ipsius patris, an verò possit deducere vt fructibus aduētorum? Cū esset de facto, visum est esse text. quòd teneatur præstare alimenta de bonis suis, in l. fin § ipsum autem. C. de bonis

quę

que liberis. secus si pater non haberet vsumfructum ex illis bonis, vel essent castrensia, vel quasi, per l. si quis à liberis. § sed si filius ff de liber. agno.

Contingit sæpe in ciuitate nostra, q̄ post factum testamentum per testatorem, & receptum per notarium, ipsi testatores superuiuentes, aut aliàs sani, solent repetere scripturam aliam testamenti à notario, & p̄dicti testatores recuperata dicta scriptura testamenti, nihil in ea cassant, adii ciunt, vel mutant, deinde moriuntur, quæ situm fuit an tale testamentum censeatur reuocatum eo ipso, quòd fuit repetitum ab ipso testatore? Maior pars notariorum ciuitatis nostræ interrogati de hoc à iuresperitis, vt intellexi à patre meo, tenebant quòd tale testamentum esset reuocatū, dicentes, quòd tali animo censentur testatores illud repetere, tum quia nondum erat publicatum nec redactū in formam publicam, nec pos̄tum signum eorum, tum quia potuit ipse testator, vel alius, hoc medio tempore aliquid addidisse vel immutasse, maximè si manu testatoris erat scriptum, præsertim in dicta ciuitate vbi frequentissimè Tabeliones nihil sciunt de scriptis in testamento, quomodo ergo salua conscientia poterint post mortem testatoris illud publicare, & pro certo testamento in publicam formā redigere, & tale esse affirmare, quòd ipsi olim habuerant? Videretur ergo quòd potius notarii deberent abstinere à tali assertionem, quando medio tempore fuit apud testatorem, cū debeant habere veram scientiam de his que asserunt, ut in authen. de Tabel. per totum, in contrarium potest argumentari, quia ad hoc quòd testamentum censeatur reuocatum, aut habet contingere verbo, aut facto Verbo fit per aliud testamentum Insti. quib. mod. test. infir. §. ex eo. & per Bar. in l. si iure. de leg. iii. facto verò fit per intercisionem, cancellationem, indictionem, deletionem, lineationem, & huiusmodi. vt in toto titu. de his que in testa delen. & l. nostram. C. de testib. Cū ergo in casu p̄dicto, nec verbo nec facto cognoscatur aliquid immutatum, videtur constare suis iuribus. Et pro hoc videtur facere, quòd olim, vt satis aperitur ex multis iuribus, testamentum apud testatorem stabat, & id quod faciebat in

testamento in scriptis, videlicet, subscriptiones, & sigilla, facit nunc notarius. Et quòd apud testatorem staret, maximè probatur in l. ii. C. quemadmo. testa. aper. illa ergo eadem contraria, quæ diximus, poterant contingere olim in testamento in scriptis, cum etiam testes, qui se subscribebant, ignorabant contenta in testamento, vt patet Instit. de pupil. Item ad hoc adduci potest l. ffina. de his quæ in test. delen. quòd testator tabulas in publicum depositas abstulit, atque deleuit &c. ergo nõ simpliciter sufficiebat abstulisse, nisi & deleuisset. Nec obstat ratio, quomodo Notarius publicabit, cum aliquid potuerit addi? Quia idem timor, & eadem ratio esset in testibus subscriptis in testamento in scriptis facto, tamen nihilominus iura permittere videntur tale testamentum posse stare apud testatorem, vt postea testatore mortuo cognitis subscriptionibus & sigillis, in publicam formam redigatur. Idem ergo facit notarius, cum nihil cognoscat immutatum, etiã si suspitio posset esse de contrario, sicut in testamento in scriptis more antiquo maximè, quia hic tractatur de interesse illius qui actus faciebat. & est verisimile, quòd ipse in re sua fuit diligens custos. Item quòd aliquid ipse non addiderit, cum non ignoraret id fieri non potuisse absque periculo eversionis totius testamenti, cum ergo facile esset sibi addere vel immutare accersito Notario, non videtur se exposuisse illi periculo. Facit l. iii. de testa. mili. nec de opinione Tabellionum est curandum, cum non adducant aliquid iuris, & in hoc potius est inspicienda mens testantis repetentis testamentum, quàm mens Tabellionum tradentium.

Ad declarationem l. illa institutio. & l. captatorias. de hæred. inst. ff. quia vidi accidere de facto, aduerte, quòd materia d. l. videtur optimè declarari ex l. si ita scripsero. de condi. & demonstrat. & l. Theopompus & ibi not. ff. de do. te. præleg. hoc modo, nam interdum committitur dispositio in alienam voluntatem, in casu proculdubio est voluntas captatoria, & non valet, nisi ad pias causas, iuxta latissimè dicta per Barto in l. j. de sacrosanct. Eccles. interdum verò non committitur dispositio in alienam voluntatem, sed reuelatur, seu aperitur tertio per testatorem eius mens,
siue

siue voluntas, quia testator dicit talem scire eius voluntatem & mentem, & consequenter mandat dari dicto suo, in casu reputetur talis dispositio captatoria, & nihil valeat? Videtur Bart sentire, quòd sit captatoria, non tamen totaliter, nam si ex aliquibus coniecturis potest apparere, quòd illud quod tertius ille dicit, fuisse mentem defuncti, sit de mente defuncti, debet dari dicto illius tertii! & ita secundum Barto. debet intelligi d. l. Theopompus. & l. quæ heredi de reb. dub. Et sic tali casu non est simpliciter voluntas captatoria, & ita videtur intelligenda & limitanda d. l. captatorias ibi, dum dicit in secretum alienæ voluntatis, quod intelligatur non de secreta voluntate per tertium declaranda, & à testatore iam ei manifestata, seu commissa, sed de voluntate dicti tertii de nouo, & ex se formanda, & aperienda, dummodo assint coniecturæ, vt supra dictum est Interdum verò non committitur dispositio voluntatis alteri, nec etiam manifestatur, vel reuelatur ei dispositio defuncti verbo, sed est tradita in scriptis manu defuncti, & tali casu nullo modo est captatoria, imò simpliciter valet Et est ratio, quia nihil in effectu commissum est tali, nisi depositum scripturæ manu propria defuncti scriptæ, quæ etiam potuisset in aliqua arca deponi, & nulla fraus etiam committi, quo casu per comparisonem literæ de manu defuncti appareret. & ita loquitur Barto in l. si ita scripsero. de conditio & demonstratio. Si autem scriptura esset de manu guardiani, prout ibi loquitur Bar. vel alterius ad cuius manum testator se retulisset, sentit Bar ibi talem voluntatem simpliciter non valere, cum posset talis scribere quod liberet Videtur tamen illud limitandum, prout dicitur per ipsum Bar in d. l. Theopompus. videlicet, quòd tali scripturæ stetur casu, quo habet suffragia verisimilium coniecturarum, quemadmodum si dicto eius, tanquam scientis voluntatem defuncti, testator dari voluisset. Cum eadem sit ratio quod nota, quia vidi aliquos se pro doctis gerentes, cum accidisset in facto non ita exactè intellexisse. & vide Paul de Cast & Alex. in l. stipulationum. §. illud. de verbo. oblig & Ioan de Imo in l. illa institutio. de hæred. insti & c. cum tibi de testa. ad materiam.

Institutus

Institutus fuerat quidam in testamento, deinde in eodem exheredatus, an valuerit exheredatio? Aduerte ad hanc materiam, quia secundum literam negatiua est text. q̄ non, in l. si certarum. §. si eodem ff. de test. mili. & hoc videtur Bar. sentire, & sequi gl. in l. pater. ff. de her. insti. videtur contradicere Verum est tamen, q̄ dicta glo. loquitur, quando erant duo instituti, & vnus in eodem testamento exheredatus, & est aperta ratio, quia tunc testamentum remanet validum, cum sit ibi alius hæres, secus autem quando solus esset quis institutus, & in eodem testamento exheredatus, nam tunc videtur non posse stare exheredationem, cum tali casu remaneret testamentum absq; hæredis institutione, quod fieri non potest Inst. de fidei. hæredi. §. in primis. & l. proximè. de his quæ in testa dele. ff. & ita videtur limitari. §. si eodem per d. gl. pro qua videtur esse text. secundum lectionem Ganfredi de Sillaniaco doctor. Gallicani, in l. j. ver. & si hæreditatis ff. de his quæ in testa dele vbi secundum eum est casus, q̄ ademptio hæreditatis facta eodem testamento valet, si ille à quo adimitur, habeat cohæredem aut substitutum, quia videtur nõ data per rationem text. ibi, secus si solus esset institutus. & Raph. videtur hoc tetigisse ibi. tamen in l. pater sequen. An ge videtur tenere, q̄ etiam si solus sit institutus teneat exheredatio, & allegat §. j. dicta. l. proximè. qui text. in veritate loquitur, quando habet substitutum, & hoc sentit Imo. q̄ exheredatio valeat in l. si ita §. j. de lib. & posthu. & Nicolaus de Matar in illa notabili dist. relata per Sal. in l. hæreditas de his qui. vt indig. simpliciter allegat d. §. j. l. j. quòd ademptio valeat in eodem testamento, quia videtur non data Et hæc omnia procedunt quando in eodem testamento, & consistit differentia inter dictos doct. in hoc. Quia secundum illos, qui tenent quòd etiam ademptio seu exheredatio potest fieri in eodem testamento solo herede instituto, cui non est datus substitutus, quia videtur non institutus, tale testamentum remanebit nullum, ac si nemo esset in eo institutus. Secũdũ verò alios, qui tenent q̄ ademptio non valeat, remanebit institutus hæres ex ipso testamento. Vbi autem in alia voluntate q̄ testamento fit ademptio vel

exhære-

exhæredatio, tunc distingue iuxta distinctio. Nicol. de Ma-
tar in d l hæreditas recensita per Bald. V num tamen non
omittas in hac materia, videlicet, falsum esse quod dicit
Bar. in d. l. pater de hæred. instituen. quòd exhæredatio fa-
cta coram septem testibus, de hærede instituto in alio te-
stamento si habeat cohæredem, valeat: quia nullo modo
valet, cum liquidissimum sit exhæredationem non fieri,
nisi in testamento d l hæreditas. nec potest dici testamen-
tum absque hæredis institutione. d § in primis. Ex his fuit
responsum ad dubium testamenti hospitis nostri Viterb.

Differētia quo ad restitutionem fructuum inter illum,
qui venit vi directæ substitutionis, & illum qui venit iure fi-
deicommissi, consistit in hoc: quia si fructus sunt præcepti
medio tempore, hoc est, antequàm sit locus fideicommissi-
so vel substitutioni directæ, si tales fructus sint iam cõsum-
pti tali casu, sicut non veniunt in fideicommissaria, iuxta
legem in fideicommissaria. ita nec in directa in l. Centu-
rio. in fi. de vulga. & pupillar ibi, inuentis in hæreditate. Si
autem sunt præcepti, sed non consumpti, & tunc etiam nõ
veniunt in fideicommissaria, sed in directa sic, vt in d l cen-
turio. Si verò essent fructus pendentes nondum collecti tē-
pore quo locus est fideicommissio, etiam tales venirent in
restitutione fideicommissi, vt voluit glo in l. in fideicom-
missi de vsur. & hæc nota sic declarata pro causa Dionisii
& Iacobi fratrum tuorum, & Brigidæ sororis.

Quærit P. V. R. quid sentiam de verbo, quilibet, super
quo fuit facta tanta vis hodie in cõgregatione. Certū mihi
videtur, quòd propriè & latinè loquendo, prout loqueban-
tur Iurisconsulti, qui enumerantur in libris Digestorum,
quilibet capitur pro, aliquis ex pluribus: vt pbatur passim
apud Ciceronem & alios probatos autores. & in l. posside-
ri. §. j. ff. de acquir. possel. & l. si pater §. qui duos. de adopt.
xvii. distin. multis. & xli. deliria. & l. si seruus. §. j. de leg. j. &
l. j. si pluribus de legat. ij. & l. si hæredi de cond. insti. & l. in-
stitor de insti. & l. peculium. de peculio. & in mille aliis le-
gibus, & decretis antiquis. Et facit compositio, quia compo-
nitur de quis & libet. Nec ob l. non distinguemus allegat.
per Barto. in §. complures quia illam exponebat Franc de
Aret.

Aret.

Aret quilibet, id est, aliquis, nō determinato certo, vel vnus, id est, certus: aut potest dici quōd ponatur vel pro, id est, postea verò deficiente illa puritate linguæ latinæ, præsertim per tempora Decretalium Sexti, ac Clementinarū, cepit dictio, quilibet, capi pro quisque. Et ita legitur in c. si de his quæ si à maio par. cap. Vnde nostra ætate dictio, quilibet, videtur capi pro quisque. licet, vt dixi, nō ex vera & antiqua latinitate: vt si quis in testamentis, vel contractibus, aut aliàs vellet exponere pro aliquis, faceret directè contra voluntatem testatoris, vel contrahentium: nam si diceretur, lego cuiilibet ex seruitoribus meis decem, certum est hodie quōd debet exponi illud, cuiilibet pro cui ex eis voluerit, vel libuerit, vt exponebatur olim per nota. in l. quōd labeo de suppell. leg. cum attendenda sit potius consuetudo loquendi in hoc, & barbara seu minus latina, quàm vera antiqua significatio. per not. in d. l. quōd labeo. & l. non aliter. cum sua materia. de leg. & l. cum de lanionis S. asinā & cap. præterea de verbo. signi. & c. intelligentia eod. titu. & c. ex literis de sponsal. Et miror aliquando de nostris doctoribus, qui non distinguentes tempora cum discutunt proprietatem alicuius vocabuli, allegant pariter iura. ff. & iura Decretalium & Sexti ac Clemē. cum aliter locuti fuerint illi antiqui, & aliter posteriores, & locutiones notariorum hodie maiori ex parte sunt improprie & semibarbaræ, si respicias ad illam tersam latinitatem antiquam. Vidi etiam allegari tex. feudorum ad significationem veram alicuius vocabuli, quibus textibus nihil est foedius, aut magis barbarum, tam in sensu, quàm etiam in contextura & verbis. In casu ergo congregationis, videlicet, in verbo, quilibet, posito in statuto, ego non dubito, quin debeat capi pro quisque per ea quæ suprā dixi, & feliciter valeat. P. V. R. Sed priusquàm clauderem epistolam occurrit mihi text. Suetonij in vita Octauij, vbi inquit, Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inuisitatum dignumque cognitu aduectum esset, id extra ordinem quolibet loco publicare, vt Rhinocerontem apud septa Tigrini in scena anguem quinquaginta cubitorum pro comitio. In hoc tex. aperte videtur significatio huius verbi.

Et

Et iterum optimè vale pater amplissime.

Legatus fuerat aquæductus ex certa palude pluribus dominis diuersorū prædiorum, non tamen comuniū, quærebatur an esset locus inter eos iurī accrescendi? Allegabā glo. in l. aquam ff. quem ser. amit. quòd sic, & si prædia essent communia pro indiuiso, tunc haberet locum ius non decrescendi per nota in l. re coniuncti. de lega. ij.

Relicta fuerat quædā domus Romæ à quodam Curiali certis fratribus, cum his verbis: Relinquo domum meā in qua habito precisè sicuti est Monasterio. &c. Fuit factum dubiū, an intelligeretur de domo instructa, vt erat, vel nuda tantum, & quòd paramenta, & suppellex, ac utensilia, & aia spectarent ad hæredem? Dixi videri mihi casum, & spectarent ad monasterium, in l. prædia. §. pen. ff. de fund. instruct. Adducebatur contra, quòd videretur intellexisse testator de trabibus, & aliis cementis, & lapidibus paratis ad absoluendum dictam domum, quæ nondum erat in totum perfecta, non de alia instructione. Videtur amplius cogitandum, tamen magis moueor in primam partem. p. d. text. & verbum, precisè, per quod ostenditur maior voluntas & exactior defuncti facit c. ij. de rescrip. & c. pen. de arbit. & ibi not. & per alios in l. cunctos populos & dominum meum Alexan. in quodam consi. & Ange in alio. & quia fuit legatum pio loco, quòd autem parata & destinata domus perficiendæ etiam debeantur, faciunt nota. in l. cætera. §. fin. de legat. j.

Testator fecerat quædam legata Romæ certis personis, quæ personæ postea exercuerunt graues inimicitias cum testatore, propter quædam suspicionem falsi testimonij in eum: & postmodum lapsis duobus annis à tempore ortæ inimicitiae, mortuus fuit testator, dicebat legata tacitè fuisse adempta, per §. non solùm l. si quis de adi. leg. Replicabatur de gl. not. in l. athletæ. §. dat. remissionem. de excu. tut. in vers. priusquam videlicet, quòd tantum temporis affluerat, infra quod testator prædicta legata potuisset expressè reuocare, vel adimere, quod tamen non fecerat, ergo videbatur, non obstantibus inimicitiis, velle persistere in relicto facto: maximè, quia erant consanguinei, & nemo præsumitur

sumitur

sumitur sanguinem suum odio habere, saltem in fine obitus. Contra prædictam glo. allegavi text in l. pen. quem in simili casu allegabat pater meus de adm leg. vbi post ortas inimicitias testatrix habuit tantum temporis, quod fecit codicillos, in quibus nil ademit, & tamen remanet prima tacita ademptio & videtur iste tex. fortiter vrgeri contra prædictam glo. Sed posset fortè responderi, quòd in casu. d. S. pen. non negatur peti legatum à calumniatrice, ratione tacitæ ademptionis, sed ratione delicti, in quo tamè est cogitandum. Et vide ad hoc not in l. cum tabulis. S. quoniam. de his qui. vt indig per Bar. & l. si inimicitia. eo. titu. sed vbi essent consanguinei, vt in casu nostro, bene sequer glol. quia intentio testatoris fortasse fuit non adimere legatum consanguineo, quantum inimico, sperans per mortem legatarij extinguere inimicitiam, & bona legata permanere apud filios, vel consanguineos illius sui consanguinei, & sic apud personas de sanguine suo. & ita odium tantum restringebatur ad hanc mediam personam, nõ ad alios ad quos postea volebat, vt bona legata deueniret. cum videatur respexisse totam consanguinitatem ar. l. j. & ij ff. de liber. caus. & l. raptores. de Episc. & cle. maximè cum votu successionis in bonis consanguineorum sit de iure naturali l. si. C. quorum bono & c. sciant cuncti. de elect. lib. vj & Clem. vnica. de homi. l. cum acutissimi. de condi. & demõ. cum annus. ff. de pact. l. tale pactum. S. si

Aduerte, quòd aut legatur, vel fideicommittitur à primo hærede instituto, eadè res vel quantitas diuersis & sub variis, seu diuersis cõditionibus, & tali casu quilibet p̄t petere sibi cauere ab ipso hærede. vt l. iij. vt leg. nomin. & l. etiã. S. j. vt in pos leg. & hoc in euentum sue conditionis. Aut legatur vel fideicommittitur ab hærede alicui, puta Gaio, pure, vel sub conditione. & ab ipso Gaio Mæuius sub conditione, tali casu habet locum dispositio. S. si verò l. is cui vt in possess. leg. videlicet, quòd possit petere Mæuius satisfdari sibi à Gaio etiam pendente conditione ipsius Gaij. Et si non caueat Mæuius Gaius, tenebitur sibi cauere hæres primo loco institutus, si prius non cauerat Gaio. Si autem cauerat Gaio, talis cautio ex iuris dispositione, Gaio non cauente ipsi

ipſi Mæuio, transfertur ad Mæuium, ita quòd Mæuius in vim cautionis præſtitę Gaio per hæredem poterit adueniēte conditione agere contra hæredem, vt in d. l. is cui. S. fi. vt lega. nomi. ca. & hæc nota bene extricata cūm accidiffent de facto.

An poſſint codicilli euerti per querelā tanquā inofficioſi, cūm accidiffet de facto? Quidam allegabāt quòd ſic, ex no per Bal in l. parentibus. de inoffi. teſtam. C. vbi dicit eſſe locum inofficioſę diuiſioni ſed intelligo de inofficioſa diuiſione facta in teſtamento, quod reſcinditur per querelam. Secus ſi fuerit facta in codicillis, & ratio quia tali caſu filius iam eſt hæres ab inſtato vnā cum alijs. Reor tamen, quòd ſi quartā non habet, poteſt illam petere à cohęredibus ab inſtato vel legatarijs l. quotiens. & l. ſi cogitatione. ſam. erciſc. C. hæredes enim etiam ab inſtato habent ius defalcandi, vt innuit d. l. ſi cogitatione. & ibi not. per gl. quæ falcidia computatur in quartam. l. Papinianus. S. quarta. ff. de inoffi. teſt. Et ideo non immerito non reperies aliquam legem, ni fallor, quæ loquatur de codicillis inofficioſis, quòd per querelam inofficioſi poſſint euerti: & eſt ratio in promptu, quia filius, & hæres poteſt defalcare ab inſtato, ſi legata exceſſerint dodrantem. ſecus autē eſt cōditio in teſtamento, quia tunc filii omni medio ſunt deſtituti, niſi querelam intentent. Et ſatis videtur hoc innuere Azo in ſumma huiusmodi, de inoffi. teſta. & Ganfred de Salaniaco doctor Gallicanus, in l. non eſt nouum. de bon. poſſeſ. contra tabul. in viij. charta apertius hæc dicit. Et etiam tangit quid ſit hodie aucta legitima, quia triēs de iure athen. cūm teneatur quarta falcidie Trebellianicę, ſi filij ab inſtato grauati eſſent legatis, vel fideicommiſſis non ſufficeret ad legitimam, imò deficeret vna vntia, quod remedium eſſet pro illa vntia, vide ibi per eū. Quid autem aduerſum inofficioſam donationem cauſa mortis? Idem videtur quòd in codicillis eadem ratione, quod etiā tenet idē Ganfred in l. ſi filius emancipatus. ff. de leg. præſt. & idem in cæteris donationibus, quæ morte confirman- tur, puta inter patrem & filium, vt probat text. in l. ij. de inoffi. don.

Quòd

Quòd pater teneatur dotare filiam diuitē de proprio, allegabatur l. si pater. de dot. promif. cum ibi not dicebam non videri mihi, quòd probaretur, neque ibi, neque alibi, imò in d. l. si pater. innuitur, quòd si pater non simpliciter sed expresse dotaret filiam suā de bonis ipsius filiae, quòd non tenetur dotare de suis, ibi in vers. vtraque igitur & ibi, paternae liberalitati. & ibi, liberalitas, itaque quia in necessitatibus nemo liberalis &c. & est ratio euidens, cum pater non teneatur alimentare filiam diuitem ff. de liber agno. l. si quis à liberis § sed si filius. ad quae alimenta fortiori vinculo obligatur, quia de iure naturae j. distinc. Ius autem naturale. post datam autem dotem, & ius filiae in ipsa dote quaesitum, si filiae superuenirent alia lucra, aut relationes dotis, aut alia, nō credo quòd pater posset reuocare, quod filiae semel in dotem constituisset, cum semper attendatur tempus quo filia incipit dotari. in authen. de aequal. dot. § quia verò iam legem. & vide dominum meum do. Barb. virum celebratissimae & fecundissimae memoriae, aliquid tangetem in quodam consilio. Eset tamen difficile in practica contra communem opinionem, in re quae tam saepissime occurrit obtinere.

Collato beneficio mihi absenti per ordinarium, si Papa conferat illud alteri non facta mentione de collatione ordinarij ante ratihabitionem, non valet collatio ipsa tanquam surreptitia: vide ad hoc Collect. in cap. Ecclesia. de sortileg.

Solebat frequenter dicere domi. meus domin. Frānciscus de Aret. quòd doctores nostri superioris aetatis multū largè, & plusquam veritas esset, extenderant, seu interpretati fuerant l. j. C. de sacrosanct. Eccle. dicens se non credere, quod mens Constantini Imperatoris conditoris illius legis voluerit aliud disponere, quam facere deinceps capaces Ecclesias, & collegia Christianorum ad suscipienda legata, & cōcedere liberam facultatem cuiilibet relinquēdi eis, cum antea non liceret: nam praedicta legata, velut facta collegio reprobato per Imperatores Paganos, applicabantur fisco, nam Christiani non poterant habere collegia, nisi clam: vt probatur apud Historicos, & in l. diui. de natu liber. C.

& xii quæstio j. c. futuram. & xv. distin. Canones Et sepius arguebat prædictos doctor. quòd fuerint parum curiosi Historiarum, & temporum præter. Specu Ioan And. & Old. Tu vide ad hoc de hac licentiosa extensione, seu interpretatione d. l. Abb in c. relatum de testam.

in quadam terra Italiæ est statutum super crimine peruersæ veneris, quòd rei illius criminis cõdemnentur pœna pecuniaria, & confinementis extra terras Ecclesiæ, pro qualitate personarum, & excessus, arbitrio potestatis moderanda. In eadem terra fuerunt nōnulli rei inuenti de dicto crimine per varia interualla tēporis, in quorū punitione circa maioritatem pœnæ pecuniariæ, & diurnitatē confiniū. Potestas, quæ tunc erat, seruauit hunc modū. Nā adolescēntulos minori pœna condemnauit, quàm senes: & non cõiugatos, vel incarceratos etiam minori multo quàm coniuugatos, vel non incarceratos: quosdam autem, qui cum propriis vxoribus illud scelus commiserant, minori pœna condemnauit, quàm eos qui cum maribus. Visum fuit quibusdam probis Iurisperitis fuisse rectum iudicium. per not in titu. de delict puer. & l. auxilium. § in delictis ff de mino & per not. in c. vt clericorum § fin de vit. & honesta clerico. cum aliis iuribus quod & mihi idem visum est, præterquā in vltimo delicto, in quo certe viderur acrius cæteris puniendus, cum tale crimen longè detestabilius & grauius sit, si eū coniuge perpetretur: vt in cap. adulterii. xxxij q. vij. & est ratio, quia præter paritatem sceleris cum aliis, & maioritatem, quia in vxore habet promptum vas debitum, vir quærens insana diuerticula: in vxore est quidam etiā abusus quodammodo carnis propriæ, cum reputentur vna caro cap. j. de coniug. leprof. & de conuer. coniug ad Apostolicam Item est violatio fidei tacitè promissæ de cõiunctione carnali inter eos fienda, propter bonum prolis, quæ est promissio in benedictione nuptiali confirmatur, quod bonū per hunc nefandum coitum apertissimè tollitur. Præterea est maior, & specialior contemptus Dei, qui instituit matrimonium in illum effectum ad multiplicandū prole. Est etiam contemptus Reipublicæ, quæ maximè fauet matrimonii ad effectū extēdendi Rempubicam per sobolē.

H Item

Item est ibi ludibrium & prophanatio foederis matrimonii, & irritatio vxoris ad quędā adulteria, & omne nefas patrandum. Et ad consonantiam dicti iudici potestatis adduxit tex cuiusdam canonis, in consilio Anticienensi, qui loquitur sub his verbis sub rubr. de his, qui cum masculis polluuntur hi qui irrationabiliter in his versati sunt, ante vicessimum annum, tale crimen commiserint, quindecim annis exactis communionem mercantur, & infra. Qui autē exacta xx annorum ætate, vel vxorem habentes hoc peccato prolapsi sunt xxv. annis pœnitudinem gerentes in cōmunionem suscipiantur, intra. Quòd si qui & vxorem habentes & transcendent quinquagesimum annum ita deliquerint, in exitu vitę duntaxat cōmunionis gratiam cōsequantur. Et in similem sententiam est alius canon super incestuosis, quem refert Martinus Archiepiscopus Bracarum. in Collectaneis Cōciliorum antiquorum, & subsequitur ibi alius Canon, qui appellat huiusmodi vitium morbum leprę, & præcipuè vt pœnitentes de hoc vitio nō possint orare, nisi in angulis Ecclesiarum, vt demoniaci. & vide ibi glo. ordinariam, quare dicatur morbus leprę, forte propter contagionem, & difficultatem curationis. Postea legi Martinum magistrum Theologum Parisien qui videtur tenere, qđ grauius peccatum sit coire contra naturam cum masculo, quàm foemina, cum ibi sit abusus personę, & vasis, hic autem vasis tantum. Tenet euidenter etiam idem doctor, quòd maius peccatum sit seipsum polluere, quàm cum masculo coire, cum in primo sit abusus personę suę, & modi, & vasis, de quo dubito, nec iura videtur aperte imponere pœnas ita in hac pollutione, sicut in alio peruerso coitu, nec tantum læditur Respublica & ibi abusus psonę suę, & alterius, hic suę tantum. Ad quod facit qđ no gl in c. omnes. xxxij q. vii & in eo saltem qui se polluendo cogitat de vase muliebri, omnino credo esse minus peccatum, cum tãtum pecet in omittendo vas, re, non mente. Et aut. vt non luxu contra natur. loquitur in coitu extra naturali verè Sodomitico. Nec obstat quòd ibi dicitur semetipfos &c. nam gl ibi intelligit de Sodomitico vero. vt declaratur infra in tex. & glo ibi, & ciuitates eorum habitatoribus

bus pereant. & c. Præterea ibi alleg. l. cum vir C. de adult. quæ expressè loquitur in vero Sodomitico, quanuis nō defuerunt qui dicerent d. l. loqui in viris, qui de facto nubunt aliis viris, q̄ execrabile scelus olim factū fuisse legitur apud Historicos & Poetas, Iosephum contra Apinionem, Suetonium, Martialem, Iuvenalem, & alios & q̄ ait Paulus, Neque molles, neque masculorum concubitores. & c. apud idoneos & antiquos autores exponuntur molles, id est, patici, cathamiti, & putati, non autem se polluētes ad quod facit quæ not August in lib. de Ciuitate Dei, loquēs de sacerdotibus Cibelis. Hæc respondi cuidam docto viro, qui nitebatur velle tueri opi dicti magistri Parisien. aut saltem parificare etiam quo ad pœnam ista duo crimina. & allegabat dictam auth & dictum Pauli. & contra eum est aperte. § Item lex Iulia de adulteris Insti. de publi. iudic. qui declarat tex. illius auth quanuis etiam non desuerint qui velint illum tex. habere locum in frequentissimè delinquente, propter verbum exercere. Ad quod c. clerici de excess. præla. Et qualiter debeant cohiberi pueri ab his flagitiosis libidinibus, lege sapientissimum docet Iason.

Quod crimina possint deferri Papæ absque denunciatione vel accusatione, & etiam non præcedente monitione, & per solam viam querelæ Et q̄ in delictis, vnde cūque pateant, non teneatur Papa obseruare formam iuris, sed possit ponere pœnam condignam, allegantur no. per Hostien. & in c. tam literis. de testib. & per Abbatem in c. cum super de confes. & Imo & alios in c. cum olim de rer. permut. q̄ no. Host. in c. in nostra de sepul. & Bald. in l. princeps. de lega. & no. in c. sicut de iureiu. & in c. nouit de iud. Adducta fuerunt hæc in causa processus extrajudicialis, super prætesa dilapidatione, & aliis criminibus Episcopi Leodien. coram Reuerendis domino meo Vicecancellario, & aliis tribus Cardinalibus Commissariis domini nostri Papæ in dicta causa, q̄ an indistinctè in alio crimine, quàm dilapidationis sit verum, vide quæ posui infra in alio memoriali, & in apostillis ad allegationes celeberrimi aduocati & optimi viri domini Baptistæ de sancto Seuerino.

Super beneficio potest transigi autoritate delegati, dum

H 2 modo

modo habens ius in eo nō renunciet, aliās non posset, nisi auctoritate ordinarii fieret transactio in non reseruat, vel coram eo, vel alio non habente facultatem resignandi Et posset imponi aliqua pensio interdicti legati, vel census, et absque consensu ordinarii. Compositio autem gratuita potest fieri absque voluntate alicuius superioris delegati, vel ordinarii, nisi interueniat renunciatio iuris alterius possidentis beneficium, quia tunc requiritur cōsensus ordinarii modo quo supra Hæc colliguntur ex not. per Abb post alios in c. statuiimus. cap. de cætero. cap. super eod. de transactio. & in c. nisi essent de præb. & vide ad prædicta Collect in c. forus. de verbo. signi. qui innuit, quod dare aliquid pro expensis, cauta concordie, non sit simoniacum, & quod pensio imposita ex prædicta causa, transeat ad successores, si fuerit facta concordia auctoritate ordinarii & vide Host. in d. c. nisi Et dicitur gratuita compositio, qñ partes promittunt acquiescere dicto peritorum super lite, vel discedere simpliciter à lite tanquam ius non habentes. Et hæc nota ita declarata, quæ passim de facto accidunt. Et quod super spolio beneficii possit transigi, vide Abb. in c. ij. de arbi.

In causa mea Maioricensi An ius patronatus alicuius beneficii à laico ritè fundati, & cōpetens præfectis fabricæ laicis, dicatur laicale, vel Ecclesiasticū, seu clericale? Et capio pro fundamento, quod ius patronatus non ideo dicitur laicale, quia quasi possideatur à laicis, nam à clerico possessum dicitur ius patronatus laicorum, dummodo ex prima fundatione, seu successione patrimoniali, siue laicali venerit ad clericū. Et sic non videntur curare iura ad distinguendū ius patronatus clericorū, à iure patronatus laicorū, de persona que illud possidet, sed de prima radice & fundatione, videlicet, an fuerit fundatum in persona laicali ut laica, & ab eo, & successoribus in patrimoniali laicali tenendum, & tunc dicitur esse de iure patronatus laicorū, ut probatur per omnia iura loquentia de iure patronatus laicorum, & præsertim in c. filis. & cap. quicumque. cap. si plures. & c. considerandū. xv. quæstio. vij. ubi fit mentio de hæredibus, & successoribus in iure patronatus ratione patrimonii. & idem probatur in c. j. & cap. cum secundum & c. cum dilectus. de iure patronatus.

& in

& in d. c. cum dilectus glo. in duobus locis hoc sentit, exponendo quid sit presentare tanquam laicum. & idem not. in c. cum nos. de offi. ordin. per Abb. & per glo. si. in Clem. plures. de iurepatro & per doct. in c. unico. de iurepatro lib. vj. & in c. ij. de preben. & in aliis iuribus. ad eò, quòd si quis laicus, vel clericus de bonis patrimonialibus in fundatione alicuius beneficii ritè de autoritate Episcopi fundati, expressè vellet Episcopum, aut Abbatem, aut aliquam personam Ecclesiasticam esse patronum, & successores in dicta Ecclesia, nemo dubitat quin talis patronus censeatur Ecclesiasticus, seu secularis, cum hic nulla sit successio patrimonialis, seu laicalis de succedendo. Ergo ad casum nostrum, cum voluntas fundatoris huius beneficii fuerit, facere magistros fabricæ Ecclesiæ, seu operarios patronos illos, qui tunc erant, & pro tempore tarent, apparet manifestè eum non habuisse voluntatè fundandi iuspatronatus predictum, ut patrimoniale, seu laicale, sed potius voluisse fundare in personis illorum, & successoribus eorū ratione officij pij, quod gerebant, & administrationis bonorum Ecclesiæ nõ curando aliàs de qualitate personarum, an essent consanguinei sui, vel descendentes clerici, an laici, sed curavit administrationem, & pietatè exercitii, quod est maximè piū, & necessarium Ecclesiæ, ut dicit tex. in c. fin. de his que fi. à maio par. cap. Cum ergo hic non fuerit aliqua cõsideratio patrimonialis, seu laicalis successione, nõ dicitur iuspatronatus laicale, per suprà alleg. Erit ergo iuspatronatus Ecclesiasticum siue clericale, cum huiusmodi magistri fabricæ, quanuis fortè laici, quo ad hanc administrationem & curam, habeantur pro personis Ecclesiasticis cum possint & trahi, & trahere super dictis bonis, & eorum administratione coram iudice Ecclesiastico tanquam personæ Ecclesiasticæ: ut no. doct. in c. nullus de foro compe. & Cancellaria quotidie dat literas magistris fabricæ, & contra eos, quanuis laicos, dummodo agant, vel conueniantur ratione officij predicti nec immeritò, quia in illa cura & administratione representant personas eorum, qui de iure habet curam fabricæ, vel bonorum illi destinatorum: ut not. in c. decernimus de iudic. & ibi Abb. Cura autem, & administratio

prædicta pertinet ad Episcopum, Capitulum, & Rectorem Ecclesiæ, prout larè not per doct. in c j & c de his ad Eccl. ædifi & in d c fi de his quæ fi à maio. par. capitu. & in c. fi propter. de rescript & in c fi. de testam & in extrauag suscepti. & facit optimè cap si monachus. xvj q j vbi cura fabricæ vocatur opus Ecclesiasticum, & sic iuspatronatus fundatum super personis tenentibus illam curam Ecclesiasticam, debet appellari Ecclesiasticum. facit c vnio x q. iij & ea cau q j & multa alia iura Cõcluditur ergo, dictum iuspatronatus esse Ecclesiasticum ratione finis, cum persona fundans illud in prædictis ministris, qui sunt media, videtur, vt dixi, habuisse respectum fundamentale ad illas personas cuius illi vices gerunt, qui finis debet potius quam medium, seu qualitas laicalis medi attendi. c ad nostram. de appellat l quicquid §. j de acquiren rer. domi ff cū aliis iuribus scholasticis notissimis faciat illud, quod isti operarii sunt subrogati, & quasi procuratores personarum Ecclesiasticarum, & subiecti eis, vt dictum est, quo ad hanc administrationem rei Ecclesiasticæ, ergo est iuspatronatus clericorum ratione huius subiectionis, per not in d c. cum dilectus nam nomine Ecclesiæ censentur hoc facere Et facit ad hanc opin quam proculdubio puto, verissimam, decif Rot. in antiquis tit. de iurepat que loquens de beguinis, inter alias rationes, dicit iuspatronatus earum esse Ecclesiasticum, cum possit conueniri coram iudice Ecclesiastico, prout diximus conueniri operarios ratione huius officij, ad quod direxit fundamentum & finem testator, seu fundator beneficii.

Cum verteretur in dubium, an in ciuitate Romana duraret vniuersitas, siue studiū generale, prout olim. de quo in tit. de stud. lib. vi b Rom. & proœm ff. S discipuli. Euge. iij. concessit ciuitati Roma nouum priuilegium studij generatis, quod vidi. Curie autem Rom iam olim Bonifac. viij priuilegium concesserat, in corpore postea iuris clausum per constit. e cum de diuersis. de priuileg. lib. vi. Cum quidam à domino nostro petisset, voce lecum dispensari in diuersis votis & aliis concernentibus tantum conscientiam, & Papa viuę vocis oraculo respondisset; Placet nobis,

bis,

bis, dixit sufficienter secum fuisse dispensatum, etiam quoad omnia capita. Et inter cætera allegabam quæ possunt notari, & not in c Osius de postul. præl. & c inter dilectos de fide instrumen.

Quantum ad id quod R. V. expostulat: an sciens aliquem commisisse furtum, vel habere rem furto sublatam, incidat indistinctè in excommunicationem contra scientes, & nõ reuelantes promulgatam, si nõ reuelet vel manifestet Breuiter, credo quòd in casu vestro, tum quia, vt dicitis, esset periculum & scandalum reuelanti, tum etiam quòd non potest probare, si opus esset, cum iste vester solus viderit illum furantem, & ille intellexerit se visum ab eo, & si furtum etiam secretè detegeretur, & fieret etiam ipsi furi per superiorem monitio secreta de restituendo, temper orietur suspitio contra hunc reuelantem de reuelatione, & negante fure, & insurgente contra reuelantem semper infamia sibi incussa, fortè oporteret reuelantem publicè referre crimè, quòd non posset probare. Nam vt colligo ex doctor in variis locis, videlicet in c si quis cum fure de furt & in l ciuile. ff eod titu. & de simon c nemo & c ij de offic ordin. & ex aliis locis, & Scoto in quarto. non tenetur quis reuelare, èt secretè, vbi timet scandalum aut periculum sibi, vel secundum aliquos etiam aliis, vel vbi non posset probare, & reuelatio esset fienda publicè: vt in c placuit vj q ij & c. si peccauerit. ij qõ j. & in Clem de hæret. Et secundum aliquos etiam si secretè & priuatè, quanuis aliàs sciret, cum tali casu periculi, vel scandali, vel quia non posset probare, immineret sibi periculum corporis proprii, aut bonorum suorum, quæ videntur præferenda periculo, vel damno bonorum alterius, cum sit maius periculū corporis, quàm bonorum, & in pari dispendio bonorum charitas incipiat à seipso, vtpotius conseruem mea, quàm aliena: maximè ex quo reuelatio criminis non est de veritate vitæ, præsertim in hoc casu furti iuxta not in c sanè de tempor ordin per docto iuncta glo in l iij § si tibi ff de cond t. ob turp caul cum l j in fi. & l ij eod titu argu l in seruorum. ff. de pœnis. & in authent de mandat. princip § oportet & ij qõ vij plerunque. & xij dist. neiui & l. si præses C de ser. & aqua & ar. nota.

in ca. ij. de nou oper nunciat & c. qui scādalizauit de reg. iur. cū tota materia de scandalo. & faciunt optimè ad hoc not. per Abb. Sicul. in c. officii de pœnit & remis. Et videmus q̄ Cancellaria in excōicationibus generalibus in forma, significauit, pro furtis, vel occultè detētis, cautè ponit iniquitatis filios detētore, & temerè ac malitiosè occultātes, vel nequiter detinentes, nō ergo intēdit ligare eos qui nō iniquè, vel temerè non reuelant, sed ex iustis causis, puta superius expressi, abstinēt à reuelando: maximè cū excōicatio non extendatur in personas vltra tacitā vel præsumptā voluntatē excōicatoris. vt not. doct in c. ex parte. el j de offic deleg. & faciunt not in c. j. & gen de offic de leg. & c. j. de iudic. & l si cui de seruit sed excōicator hic cēsetur huiusmodi personas tacitè eximere, & si non faceret, sententia esset iniqua, quæ in foro conscientia non esset timenda ij quæst. iij. §. ex his & idem crederē vbi ex alia iusta causa, in ratione naturali fundata, non tenetur reuelare, vt pote filius patrem furē, vel econtra. Et fortè idē posset dici in omni casu, vbi quis non posset cogi ad testificandū expressè, quia multominus ad iudicandū vel reuelādum. Et satisfaceretur ad hoc not p̄ Archid. xxij q. ij. §. itē, & non per doct in c. j. de testi cog. & per Abb. Sicul. in c. cū super. de cōfess & alios in c. ij de maior. & obed & in c. quisquis. ij. q. iij. & c. qui resistit. & faciunt not. in c. qualiter & quando in vtroque. de accusat & per optimè text. vj. q. j. si omnia. & c. oues. & c. cū ex merito. & not per Innoc. cap. j. de scrut. in ordin. faci. Non tamen propterea negarem, quin posset habere locum materia denunciationis Euangelicæ fiendē per hunc scientem illum furem, seruatis loco, & tempore, & debita forma. ad hoc d. capitu. plerunq̄. & xxiiij q. ij. tam sacerdos.

Notabilia de expectatiuis, & alijs literas gratiæ concernentibus, excerpta ex notulis Antonij de Corthesis, & aliorum Abbreviatorum.

P Rincipium gratiarū expectatiuarum est scire, an partes impetrantes sint præsentes in Curia, an non. Et si sunt